

cejfe

Àmbit d'execució penal

Treballant amb infractors en llibertat: el repte de l'efectivitat

Ajut a la investigació 2022

Autors

Carme Navarro Villanueva, Josep Cid Moliné, Anna Meléndez Peretó,
Constanza Busquets i Judit Xufré Calafell

Any 2024

Treballant amb infractors en llibertat: el repte de l'efectivitat

Carme Navarro Villanueva

Josep Cid Moliné

Anna Meléndez Peretó

Constanza Busquets

Judit Xufré Calafell

El Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada ha editat aquesta investigació respectant el text original dels autors, que són responsables de la correcció lingüística.

Les idees i opinions expressades en la investigació són de responsabilitat exclusiva dels autors, i no s'identifiquen necessàriament amb les del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional \(CC BY-NC-ND 4.0\) de Creative Commons.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Així doncs, es permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública del material, sempre que se n'esmeni l'autoria i el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (Departament de Justícia) i no se'n faci ús comercial ni es transformi per generar-ne una obra derivada.

Prefaci

Equip de Recerca

L'equip que ha fer aquesta recerca ha estat més ample que els que figuren com autors de l'informe. A continuació s'explica la participació de les persones en les diferents fases del treball.

En la fase de disseny de la recerca van participar els cinc autors de l'informe. La responsabilitat principal pel que fa a l'elaboració de la part del qüestionari relativa als Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*), va ser assumida per les investigadores Anna Melendez i per Constanza Busquets. En aquesta fase també va participar Jenny Cubells i Joel Martí.

En el treball de camp de l'enquesta han participat: Josep Cid, Judit Xufré, Tania Ramírez, Carme Navarro, Constanza Busquets i Esther de la Encarnación.

L'elaboració de la matriu de dades i la seva codificació hi ha estat realitzada per Judit Xufré, amb l'assessorament d'Albert Pedrosa.

L'explotació dels resultats ha estat realitzada per Albert Pedrosa, Iman El Kabiri i Judit Xufré, amb l'assessorament de Joel Martí.

La discussió dels resultats de la recerca ha estat realitzada pels autors de l'informe, i també hi han participat Albert Pedrosa i Iman El Kabiri.

L'informe final ha estat redactat per Josep Cid.

Agraïments

Aquesta recerca va ser recolzada des de bon començament per la Subdirecció General de Reparació i Execució Penal en la Comunitat de Justícia Juvenil i Execució Penal en la Comunitat i volem agrair a la Marta Ferrer i la Teresa Clavaguera, el seu suport i les seves idees per afrontar la recerca. De la mateixa manera, volem agrair a APIP-ACAM, i en particular al Natxo Pardo, el seu recolzament a la recerca i també les aportacions que ens va fer a una primera versió del qüestionari de la recerca. La recerca no s'hagués pogut dur a terme sense la col·laboració tant efectiva que des del començament ens han prestat els coordinadors dels equips de Treball en Benefici de la Comunitat: Anna Sestelo, Bea Fernàndez, Marta González, Raquel Mateo, Anna López i Elena Lledós, que pràcticament ha operat com a gestora de la recerca. Estem també molt agraïts a tots els delegats, que són els que van contactar amb els usuaris per demanar-los la seva participació en la recerca. Volem expressar la nostra gratitud finalment a les 149 persones usuàries del Servei en Benefici de la Comunitat, que van participar en la recerca esperant que la seva participació en ella servís no només per conèixer com està funcionant el Treball en Benefici de la Comunitat, sinó també per millorar-la allà on es detectin problemes.

ÍNDIX

1.	Introducció	1
2.	Estat de la qüestió	3
3.	Objectius.....	7
3.1.	Objectiu General	7
3.2.	Objectiu específics	7
4.	Metodologia	8
4.1.	Disseny	8
4.2.	Població i mostra.....	8
4.3.	Materials	12
4.4.	Variables.....	14
4.4.1.	Variables dependents.....	14
4.4.2.	Variables independents.....	18
4.4.3.	Variables de control.....	22
4.5.	Anàlisi	23
4.6.	Interpretació dels resultats	23
4.7.	Ètica	24
5.	Descriptius.....	26
5.1.	Població i mostra.....	26
5.2.	Participants	26
5.3.	Relació amb el supervisor	30
5.4.	Compliment dels objectius de la mesura	32
6.	Resultats.....	37
6.1.	Rellevància dels Principis de la Supervisió Efectiva (<i>Core Correctional Practice</i>).....	42
6.2.	Altres variables que afecten als objectius de la mesura	43

7.	Conclusions	45
7.1.	Discussió.....	45
7.1.1.	Compliment del TBC de les seves finalitats.....	45
7.1.2.	Impacte de l'estil de supervisió en el compliment dels objectius de la mesura.....	47
7.1.3.	Diferències de gènere en el compliment dels objectius de la mesura.	52
7.1.4.	Altres factors que influeixen en el compliment dels objectius de la mesura	54
7.2.	Limitacions	55
7.3.	Implicacions	56
8.	Bibliografia.....	58
9.	Annexos.....	62
9.1.	Annex 1: Enquesta projecte "Supervisió en llibertat"	62
9.2.	Annex 2: Qüestionari auto informat Principis Supervisió Efectiva (<i>Core Correctional Practice</i>).....	88
9.3.	Annex 3: Full explicatiu per als participants.....	96
9.4.	Annex 4: Consentiment informat	97

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1.	Principis de la supervisió efectiva (Dowden i Andrews, 2004).....	5
Taula 2.	Comparació entre la població i la mostra.....	12
Taula 3.	Preguntes considerades després de l'anàlisi factorial en les diferents dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva (<i>Core Correctional Practice</i>)	20
Taula 4.	Delicte que ha donat lloc a la mesura de TBC.....	26
Taula 5.	Situació sociofamiliar dels participants a la infància	27
Taula 6.	Factors de desavantatge en els participants de la mostra.....	28
Taula 7.	Seguiment per part dels supervisors dels Principis de la Supervisió Efectiva (<i>Core Correctional Practice</i>)	31
Taula 8.	Compliment de les obligacions de la mesura	32
Taula 9.	Delinqüència (prevalença) durant el compliment del TBC	34
Taula 10.	Delictes comesos pels participants en la recerca.....	34
Taula 11.	Percepció de desistiment	35
Taula 12.	Canvis en els nivells de reinserció a conseqüència de la mesura	35
Taula 13.	Regressió	38
Taula 14.	Dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva (<i>Core Correctional Practice</i>) que fomenten el compliment dels objectius de la mesura.	48
Taula 15.	Diferències de mitjanes entre delegats i referents en el seguiment dels Principis de la Supervisió Efectiva	51
Taula 16.	Diferències entre homes i dones pel que fa al impacte de la mesura en la reinserció	53

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1. Supervisió dels infractors penals a Catalunya (2021).....	4
Figura 2. Diagrama de flux de la recerca.....	10

1. Introducció

La recerca pretén millorar el coneixement, avui en dia escàs en el nostre context, sobre l'efectivitat de les mesures alternatives a la presó que impliquen supervisió de la persona en llibertat. El projecte vol testar la hipòtesi que la clau de l'efectivitat es troba en que els supervisors orientin la seva pràctica en els Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice* (CCP), que s'ha desenvolupat pels teòrics del model RNR (*Risk, Needs and Responsivity*)).

Encara que en un futur es vol ampliar la recerca a totes les modalitats de supervisió dels condemnats en llibertat – tant de mesures penals alternatives com de compliment en regim obert o en llibertat condicional d'una pena privativa de llibertat- la present recerca es focalitzarà en Mesures Penals Alternatives (MPA) i, concretament, en el treball en benefici de la comunitat (TBC, a continuació).

S'han definit quatre objectius de la mesura de TBC: que l'usuari compleixi amb les obligacions de la mesura; que no delinqueixi durant el període de compliment, que assumeixi una actitud desistent de cara la futur i que, finalment, la mesura serveixi per la seva reinserció.

Es parteix de la hipòtesi que l'assoliment d'aquests quatre objectius està influït pel grau en que el supervisor de la mesura orienta la seva pràctica en els 5 Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*): Fa un ús ferm, però just de l'autoritat, actua com a model i reforç per l'usuari, orienta la seva pràctica a la resolució de problemes, usa eficientment els recursos comunitaris i estableix una relació de qualitat amb l'usuari.

Per assolir els objectius, s'ha procedit a elaborar una enquesta que ha estat contestada durant els mesos de juny i octubre de 2022, per una mostra de 149 persones que durant l'any 2022 estaven complint la seva mesura en els equips que gestionen el compliment de la mesura de Treball en Benefici de la Comunitat a l'àrea de Barcelona¹. L'enquesta no només inclou les variables

¹ Concretament la mostra ha estat obtinguda sobre la població de persones que compleixen mesura en els equips de Barcelona-ciutat, Barcelonès, Baix Llobregat, Vallès Occidental i Vallès

(independents i dependents de la recerca), sinó també altres que, d'acord a la recerca prèvia, poden ser rellevants per explicar l'assoliment dels objectius de la pena de TBC. Aquesta enquesta, que ha estat contestada de forma anònima, és la única font d'informació de la investigació, sense que s'hagi recollit cap altre tipus de dada administrativa sobre els participants.

S'ha procedit a realitzar diversos anàlisis previs sobre les propietats psicomètriques del qüestionari i s'ha procedit a una anàlisi multivariable per testar les hipòtesis de la recerca relatives a l'impacte de l'estil de supervisió en l'assoliment dels objectius de la mesura de TBC. Finalment aquests resultats, i les seves implicacions, han estat discutits amb els responsables de la Subdirecció General de Reparació i Execució Penal en la Comunitat, pel responsable de Justícia d'APIP i pels coordinadors dels equips de TBC participants en la recerca. Les seves aportacions s'han inclòs en l'apartat de conclusions de la recerca.

La recerca mostra les potencialitats de la mesura de treball en benefici de la comunitat i aporta resultats parcialment positius per les seves hipòtesis, mostrant la rellevància de l'estil de supervisió per la consecució d'alguns dels objectius de la mesura de TBC.

2. Estat de la qüestió

Les sancions comunitàries -penes que s'imposen a persones per cometre un delictes i que son complides en la comunitat amb supervisió- han estat menys investigades que la pena de presó (Cullen, Jonson i Mears, 2017). És normal que la recerca criminològica hagi estat més focalitzada en la presó, donades les privacions que comporten les penes privatives de llibertat, tant per la persona condemnada com per la seva família (Raphael i Stoll, 2009). No obstant, considerant les finalitats constitucionals de les sancions penals - protegir a la societat i a les víctimes de nous delictes i reintegrar als individus en la comunitat- les sancions comunitàries no haurien de ser oblidades. La tendència que observem a tot Europa és la reducció de l'ús de l'empresonament com a resposta als delictes (Dünkel, 2017, Cid, 2020). Un dels factors que explica el menor ús de la presó és la disminució de la delinqüència violenta greu (Tonry, 2014). No obstant, les societats són cada vegada més intolerants cap a comportaments que no comporten violència greu, però que suposen un atemptat contra els valors de la societat (per exemple en els àmbits de la violència domèstica i de gènere, els delictes contra la llibertat sexual, els delictes de trànsit i els delictes de coll blanc). Les sancions comunitàries semblen apropiades per un gran nombre de persones que cometen delictes que no tenen la gravetat requerida per la pena de presó però que presenten un risc de reincidència.

Si ens fixem en com supervisem als infractors ens trobem tres classes: la supervisió a presó (persones condemnades a una pena de presó que compleixen la pena en una institució penitenciària); penes de presó que es compleixen a la comunitat (compliment de la pena de presó en règim obert o en llibertat condicional) i penes comunitàries (persones condemnades a suspensió de la pena amb probation o a treball en benefici de la comunitat). Com es veu a la figura 1, de les 16.000 persones que estan en l'actualitat sotmeses a supervisió a Catalunya, aproximadament el 60% ho estan en règim de supervisió a la comunitat

Figura 1. Supervisió dels infractors penals a Catalunya (2021)

Font: Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima (Dades de 30 setembre 2021).

Tant la legislació internacional com la nacional, començant per la Constitució, determinen que aquestes condemnes penals amb supervisió han d'estar orientades a la rehabilitació i reinserció d'aquests infractors. Si bé compten amb recerca relativa a la supervisió a presó, i en particular a l'efectivitat dels programes cognitiu-conductuals (Redondo, 2017), resulta més escassa la recerca sobre l'efectivitat de la supervisió en llibertat. La investigació de la que disposem ens indica que la llibertat condicional és útil per la prevenció de la reincidència (Luque, Ferrer i Capdevila, 2005), però no sabem què és el que fa que l'experiència de llibertat condicional sigui significativa, i tampoc disposem de recerca sobre els mecanismes que incideixen en que la mesura penal alternativa ajudi a aconseguir la rehabilitació i reinserció de l'infractor. La present recerca pretén ajudar a superar aquesta bretxa de coneixement, aportant evidències sobre el procés que explica l'efectivitat de la supervisió dels infractors en la comunitat.

La recerca pren com a marc teòric la literatura internacional que ha desenvolupat el model RNR (Risc, Necessitats i Responsivitat). Aquest

moviment va superar la crisi de la rehabilitació dels anys 70 del passat segle, proposant un model d'intervenció basat en tres principis: el principi del risc (graduar la intervenció en funció del risc de reincidència), el principi de les necessitats (focalitzar la intervenció en els factors associats a la reincidència, com les actituds antisocials, la manca de d'habilitats de resolució de problemes, les afiliacions antisocials, l'abús de les drogues i la manca de vincles socials) i el principi de responsivitat (adequar la intervenció a les capacitats d'aprenentatge de l'usuari i establir una aliança de treball entre el supervisor i l'usuari) (Andrews i Bonta, 1990).

Per tal de donar una guia per la implementació del model RNR per part dels tècnics de rehabilitació, tant en el context institucional, com el context comunitari, s'han elaborat els principis de la supervisió efectiva (Andrews *et al.*, 1990). Aquest model ha estat anomenat, en anglès, *Core Correctional Practice*, que podem traduir com a Principis de la Supervisió Efectiva, que sintetitzem en la taula 1.

Taula 1. Principis de la supervisió efectiva (Dowden i Andrews, 2004)

Ordre	Principi	Descripció
1	Ús Efectiu de l'Autoritat	El supervisor ha de guiar a l'infractor cap el compliment de manera exigent però justa
2	Modelatge i Reforç	El supervisor ha de ser un model de conducta per l'infractor, ha de reforçar més que castigar, ha de desaprovar el comportament antisocial i ha de practicar la conducta prosocial
3	Solució de Problemes	El supervisor ha d'ajudar als usuaris a identificar els problemes, a implementar un pla per superar-los, clarificar els objectius, avaluar les opcions, generar alternatives i monitoritzar el progrés en funció del contracte.
4	Ús de Recursos Comunitaris	El supervisor ha de connectar als usuaris amb els serveis comunitaris, com els serveis d'ocupació, els serveis mèdics i les organitzacions comunitàries que ajuden a afrontar les seves necessitats
5	Qualitat de la Relació	La relació entre el supervisor i l'usuari ha de basar-se en l'empatia la confiança, la apertura, la genuïtat i l'entusiasme.

Si bé la recerca sobre els Principis de la Supervisió Efectiva ha estat predominantment en programes grupals, alguns autors han testat si en la supervisió individual en la comunitat, l'ús per part del supervisor d'aquests

principis de la supervisió efectiva portaven a un assoliment dels seus objectius. En aquests sentit, Trotter (1996) va mostrar a Austràlia que els supervisors que focalitzaven la seva intervenció en el reforç i el modelatge reduïen la reincidència dels infractors. Altres investigacions als EE.UU. han analitzat altres principis del model de supervisió (l'ús efectiu de l'autoritat i la qualitat de la relació) i han testat si quan els supervisors segueixen un rol dual, buscant tant la qualitat de la relació com l'ús efectiu de l'autoritat, aconsegueixen millor els objectius, sent els resultats positius (Manchak, Skeem i Rock, 2014). Finalment, a Anglaterra, Raynor, Ugwudike i Vanstone (2014) han mostrat que quan els supervisors usen les habilitats explicitades pels Principis de Supervisió Efectiva, redueixen de manera molt rellevant el risc de reincidència.

Fins ara la tècnica més usada per analitzar l'efectivitat de la supervisió efectiva ha estat l'observació directa de la seva pràctica (Raynor et al.,2014) o, alternativament, l'anàlisi dels diaris de camp dels supervisors (Trotter, 1996). Si bé està acceptat que l'observació és el millor mètode per conèixer la pràctica de la supervisió, aquest mètode té també les seves limitacions (Hass i Spence, 2017). En primer lloc, donat els recursos que requereix l'observació, existeixen dificultats per usar aquest procediment amb mostres grans. D'una altra banda, aquesta tècnica dona poca importància a com l'estil de supervisió és percebut pels infractors. Un repte per la investigació és replicar els resultats positius dels Principis de la Supervisió Efectiva utilitzant com a tècnica l'enquesta als usuaris, tractant de conèixer l'ús per part del supervisor dels Principis de la Supervisió Efectiva a partir de la informació que aporten els usuaris. Aquesta tècnica ha estat usada en investigacions prèvies (Hass i Spence, 2017; Whetzel i Lowenkamp, 2011) i s'ha conclòs que és una manera fiable de conèixer la qualitat de la supervisió. Aquesta és la línia metodològica que assumeix la present recerca.

3. Objectius

3.1. Objectiu General

L'objectiu general de la recerca és aportar coneixement sobre si l'estil de supervisió és rellevant per assolir les finalitats de les sancions penals que es compleixen a la comunitat.

3.2. Objectiu específics

1. Elaborar un instrument per avaluar el compliment dels Principis de Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*) en l'execució de les sancions penals que es compleixen en la comunitat. El qüestionari també contindrà la informació sobre la variable dependent de la recerca (la realització de conductes delictives durant el compliment de la condemna) i de les variables de control de la mostra.
2. Administrar l'instrument a una mostra aleatòria de persones que estiguin en la fase final del compliment de la pena de treball en benefici de la comunitat en la província de Barcelona.
3. Testar si, considerant les variables de control, l'estil de supervisió impacta en l'obediència a la llei durant el compliment de la condemna.
4. Determinar de manera conjunta amb els responsables de l'execució de la mesura, les implicacions de la recerca.

4. Metodologia

4.1. Disseny

La recerca ha estat de caràcter observacional - ja que hem volgut conèixer sobre la base d'informació autoreportada pels usuaris, si la mesura de TBC està complint els seus objectius- i de caràcter transversal -donat que el que fem és comparar en un mateix període, el de compliment de la mesura, si en funció de la classe de supervisió que reben els usuaris de la mesura, es produeixen diferències en els seus resultats esperats.

4.2. Població i mostra

La població inicial de la recerca està formada per totes les persones que estiguessin complint una mesura de TBC en l'àrea geogràfica de l'àrea metropolitana de Barcelona. Concretament, les persones que formaven la població de la recerca son les que en data de 6 d'abril de 2022 estiguessin complint una mesura de TBC assignats a un dels equips de TBC que s'indiquen a continuació: Equip 1 (Barcelona ciutat, districtes 1-5 i Hospitalet de Llobregat); Equip 2 (Barcelona ciutat, districtes 6-10, Sant Adrià del Besós i Santa Coloma de Gramenet), Equip 3 (Baix Llobregat)², Equip 4 (Vallès Occidental); Equip 5 (Badalona)³ i Equip 6 (Vallès Oriental i Sabadell). No obstant, en la mesura en que la recerca pretén conèixer el compliment de les finalitat de la mesura de TBC durant el seu compliment es va procedir a descartar a aquelles persones que portaven poc temps complint, requerint que les persones finalitzessin la seva mesura durant l'any 2022. D'aquesta manera es va arribar a una població final de 1627 persones.

Si bé en el projecte presentat estava prevista una mostra de 200 persones es va considerar que per les finalitats de la recerca -i amb la previsió de que la recerca en un futur es pogués ampliar a altres tipus de mesures de supervisió

² L'equip 3 també té assignats el Garraf i el l'Alt Penedès, però les persones d'aquestes comarques no es van incloure a la població per excés de distància amb els llocs on es van planificar les reunions (Barcelona, Terrassa i Granollers).

³ L'equip 5 també té assignat la comarca del Maresme, que també es va excloure per llunyania geogràfica.

en llibertat-seria suficient comptar amb una mostra de 150 persones, que es completaria, com després indicarem, amb un nombre de dones.

La mostra final és aleatòria i estratificada. El procediment per aconseguir-la va ser el següent. Es va procedir a dividir els integrants de la població en els 5 equips de TBC. En cadascun dels equips es va estratificar la mostra en quatre segments: Home espanyol, Home estranger, Dona espanyola i Dona estrangera. i es va fer una ordenació aleatòria de les persones de cada estrat. A partir d'aquí, de manera proporcional a la seva presència en la població, es va procedir a establir les primeres persones de la llista com els participants titulars de la recerca.

A més, per tal d'aconseguir que la mostra final inclogués un nombre suficient de dones per fer els anàlisis (que es va situar en un 20% de la mostra) es va procedir a augmentar la mostra amb 17 dones més, de manera que la recerca finalment estava focalitzada en aquestes 167 persones.

Els delegats que supervisaven a aquestes 167 persones van ser els que ens van ajudar a fer possible la recerca i van parlar amb elles per explicar-los el sentit de la recerca⁴ i demanar el seu preconsentiment a participar-hi. En el cas que una persona dels seleccionats no volgués prendre part en la recerca, havien de contactar amb el primer suplent i així successivament fins arribar a aconseguir el preconsentiment del nombre de persones previstes en cada estrat.

Durant el més de juny, es van organitzar 7 reunions: a la Ciutat de la Justícia de Barcelona (3), als jutjats de Terrassa (2), i als jutjats de Granollers (2) per tal d'administrar els qüestionaris. Malgrat que en el conjunt d'aquestes reunions estaven citades, entre titulars i suplents, les 167 persones previstes, van assistir a les reunions un total de 103 persones.

En aquestes reunions es procedia a explicar la recerca i es demanava als participants que signessin el consentiment informat (Annex 9.4). En la presentació de la recerca -a la que ajudava el full explicatiu que es repartia- es feia, en particular, rellevància, a les següents qüestions: a la finalitat de la

⁴ Els investigadors varen elaborar un full explicatiu que apareix a l'Annex 9.3 de l'informe.

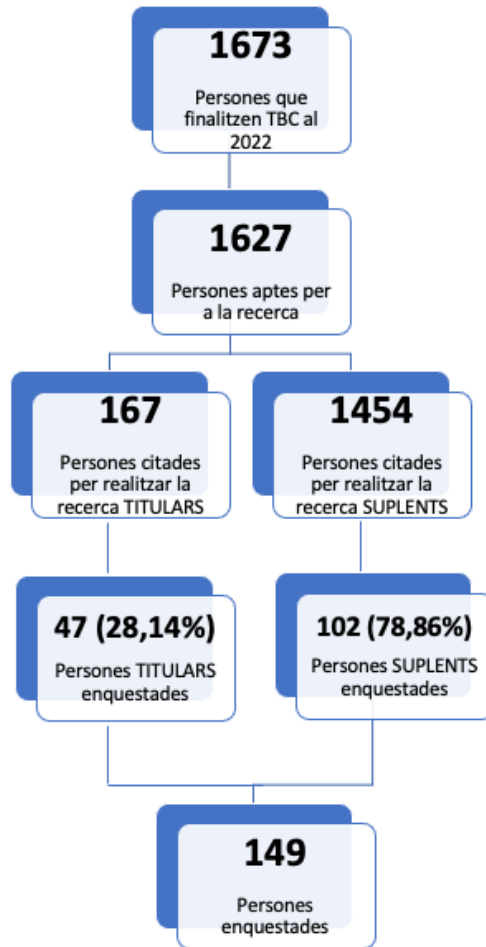
recerca, que estava dirigida a millorar l'experiència del compliment d'aquesta mesura; al contingut de l'enquesta, destacant les preguntes més privades, com la relativa a la comissió d'infraccions durant la condemna; a assegurar el caràcter completament anònim de la recerca i les garanties per fer-ho possible (al finalitzar el qüestionari es posava en un sobre tancat en blanc i es dipositava en una caixa, amb els altres qüestionaris); i, finalment, a la importància de que els participants contestessin amb la màxima sinceritat, ja que si no era així les dades que obtindríem no tindrien cap tipus de fiabilitat. També es comentava que es compensaria amb 10€ als participants per les despeses de viatge. Durant l'administració del qüestionari els membres de l'equip de recerca (un mínim de dues persones a cadascuna de les reunions) contestaven a les preguntes relatives a la comprensió del qüestionari. Donat que en la primera fase del treball de camp no s'havia arribat a la mostra esperada, en el més d'octubre es va organitzar una segona fase en la que es van organitzar 5 reunions més, a la Ciutat de la Justícia (3), als jutjats de Terrassa (1) i als jutjats de Granollers (1). En aquesta fase es va demanar als delegats que citessin a tots els que havien confirmat que vindrien a la primera fase, però no van presentar-se, i, seguint l'ordre previst, a un nombre igual de suplents, per tal de garantir que es pogués arribar a la mostra esperada. Finalment, en aquesta segona fase es van poder aconseguir 46 participants més i es va arribar a la mostra final de la recerca que és de 149 persones⁵.

D'aquestes 149 persones, que conformen la mostra final de la recerca, un 28,1% eren titulars de la llista, mentre que el restant eren suplents, cridats a participar en atenció a la renúncia dels titulars.

En el següent gràfic es mostra el diagrama de flux de la recerca.

Figura 2. Diagrama de flux de la recerca

⁵ Tres persones més van assistir a les reunions però no van poder se considerades com participants. En dos casos perquè eren persones estrangeres que ens van comentar que no sabien llegir. En un tercer cas, perquè la persona, que tampoc coneixia l'idioma espanyol, va ser assistida per una altra persona i no tenim garanties que fos el participant qui arribés a contestar a les preguntes.

La comparació entre la població de referència que s'indica en la Taula 2, mostra que, tal com s'havia buscat, la mostra conté una major proporció de dones que la població. No obstant, la participació d'usuaris estrangers en la recerca ha estat menor que la prevista i en la mostra final apareixen una mica sobrerrepresentats els usuaris de nacionalitat espanyola.

Taula 2. Comparació entre la població i la mostra

	Població N	Percentatge de població	Mostra N	Percentatge de la mostra	Percentatge de diferència%
Home	1437	88,3	122	81,9	-7,4
Dona	190	11,7	27	18,1	+6,4
Fins a 35 anys	665	40,9	58	39,2	-1,7
Més de 35 anys	962	59,1	90	60,8	+1,7
Nacionalitat espanyola	1181	72,6	120	80,5	+7,9
Nacionalitat estrangera	446	27,4	29	19,5	-7,9
Total	1627	100	149	100	N/A

4.3. Materials

Totes les variables de la recerca s'han recollit de manera autoinformada mitjançant un qüestionari que ha estat elaborat pels investigadors.

El qüestionari (que s'inclou en el annex del treball) consta dels següents ítems:

A) Dades demogràfiques; B) Circumstàncies personals i familiars en la infància; C) Relació amb el delegat o referent; D) Principis de Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*); E) Delictes durant el compliment de la mesura; F) Infraccions de regles de conducta durant el compliment de la mesura; G) Trajectòria laboral i educativa; H) Ús de substàncies durant el compliment de la mesura; I) Situació sociofamiliar durant el compliment de la mesura; J) Relació amb la justícia; K) Mesura actual; L) Canvis en la situació personal, familiar social; H) Futur (perspectives pel que fa a la justícia).

Per elaborar aquest qüestionari s'han tingut en compte diverses fonts.

D'una banda s'ha utilitzat, com en anteriors recerques del grup, el qüestionari elaborat pel grup de recerca liderat per la professora Visher, en el projecte *Returning Home: Understanding the Challenges of Prisoner Reentry*. Aquest qüestionari s'ha considerat per elaborar l'escala de Circumstàncies personals i familiars en la infància, però s'ha completat l'escala per incloure els diferents factors de risc familiars. També s'ha considerat per elaborar l'escala d'ús de substàncies durant la condemna i, finalment, per elaborar l'escala de suport familiar durant el compliment de la mesura.

El desenvolupament d'una forma autoreportada de mesurar el seguiment per part del supervisor dels Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*) és una elaboració pròpia del grup de recerca sobre la base de la revisió de la literatura existent. Encara que això no és la primera vegada que es fa en la recerca, no vàrem poder accedir als qüestionaris que l'han desenvolupat per que siguin els propis usuaris els que reportin com perceben la intervenció dels supervisors (Hass i Spence, 2017, Whetzel i Lowenkamp, 2011). Vàrem comptar amb l'ajuda del professor Peter Raynor, que ens va fer suggeriments de preguntes per tal de desenvolupar els Principis de la Supervisió Efectiva, i que hem inclòs en la redacció final.

Pel que fa a les preguntes relatives a delictes durant el compliment de la mesura, els investigadors ens hem basat en el qüestionari elaborat en una recerca anterior, relativa al desistiment de joves (Martí, Albani, Ibàñez i Cid, 2021). La part relativa al qüestionari d'infraccions tècniques ha estat elaborada de manera *ad hoc* per aquesta recerca sobre la base de la legislació, de la consulta de la literatura i de la revisió del qüestionari per part de persones expertes en la supervisió.

També s'ha elaborat de manera específica per aquesta recerca, l'escala relativa als canvis en la situació personal, familiar i social, en el desenvolupament de la mesura, ja que es vol testar l'impacte de la mesura en la reinserció de la persona, que es considera també com un dels objectius de la intervenció.

Finalment, la literatura del desistiment i, en particular, aquella que indica que l'optimisme de les persones sobre el seu futur és una característica de la

narrativa desistent ha estat utilitzada per elaborar les preguntes relatives al futur previst pels usuaris (Cid, Pedrosa, Ibàñez i Martí, 2021).

Per les altres preguntes del qüestionari ens hem basat en elaboracions en anteriors qüestionaris elaborats pel grup de recerca i, en particular, en el qüestionari del projecte *Empresonament i reincidència*, en el que ja s'havien elaborat les preguntes sobre dades demogràfiques, relació amb la justícia, i mesura actual.

Una versió inicial del qüestionari va ser presentada als responsables de Mesures Penals Alternatives i als coordinadors de Justícia d'APIP⁶, els qual van aportar diferents suggeriments que van ser incorporats en la versió que es va sotmetre a pilotatge per part de 9 persones que estaven complint la pena de treball en benefici de la comunitat, però que no formaven part de la població de la recerca. Les observacions que ens van realitzar ens van servir per elaborar el qüestionari definitiu.

4.4. Variables

4.4.1. Variables dependents

En la recerca s'han utilitzat quatre classes de variables dependents. Totes elles es refereixen al període en el que s'ha complert la mesura.

a) Infraccions

El compliment de la mesura de TBC comporta unes obligacions per l'usuari que fan referència tant a les obligacions de la supervisió, com al compliment del treball o el programa formatiu assignat.

Després de la revisió del marc legal i de la literatura, i atenent a les observacions que ens van fer els responsables del Servei de Mesures Penals alternatives i d'APIP, vàrem considerar que les obligacions que la persona havia de complir durant el desenvolupament de la mesura eren les següents:

⁶ La reunió de discussió del qüestionari va tenir lloc el dia 5 d'abril del 2022 i en ella van participar, juntament amb membres de l'equip de recerca: Marta Ferrer, Subdirectora General de Reparació i Execució Penal en la Comunitat, Teresa Clavaguera, Cap de l'Àrea de Mesures Penals Alternatives, Natxo Pardo, Responsable de Programes de Justícia de la Fundació APIP-ACAM, Elena Lledós, Coordinadora Equip 1 TBC.

assistir a les cites amb el delegat/referent; arribar puntual a elles, complir amb les jornades de treball, no consumir begudes alcohòliques ni drogues abans d'assistir al lloc de treball, comportar-se correctament en el lloc de treball, obeir a les indicacions relatives al compliment de la mesura i avisar amb anterioritat en cas d'absència.

Per mesurar el grau de compliment de l'usuari s'utilitza una escala *likert* en que se li demana que contesti si ha complert amb aquestes obligacions: sempre, normalment, rarament o mai. Donat que volem mesurar el grau d'incompliment, fem una escala, en que el que mai incompleix (contesta sempre a totes les preguntes)⁷ té una puntuació de 7 punts en l'escala i el que mai compleix puntuaria 28 punts. L'alfa de Cronbach de l'escala és baix, de 0,62, el que ens indica que en l'escala podrien haver alguna classe d'incompliment que estigués poc relacionat amb els demés. En tot cas, donat que l'escala també té sentit encara que es vegi com agregació d'incompliments no totalment relacionat entre ells, resulta admissible considerar-la.

S'ha procedit a mesurar la variabilitat d'infraccions, es a dir, les classes d'infraccions que la persona ha comés durant el compliment de la mesura. Aquesta escala va de 0 a 7. Una persona que mai ha infringit cap de les regles tindria una variabilitat d'infraccions igual a 0. Quan l'usuari reporta una resposta diferent a "mai" en referència a la realització de la infracció es considera que l'ha infringit. Una persona que reportés un resposta diferent a "mai" en les set infraccions tindria la màxima variabilitat en la realització d'infraccions (7).

b) Delictes

Als participants en la recerca se'ls hi va preguntar sobre si, durant el compliment de la mesura, havien realitzat alguns dels delictes que s'indiquen a continuació i, en el seu cas, en quantes ocasions. Els delictes són: conduir sense carnet o sota la influència de begudes alcohòliques o drogues⁸; violència contra la parella; lesions; tràfic de drogues, furt, robatori amb força, robatori

⁷ La pregunta F4, esta codificada de forma inversa i per tant és el mai el que puntua com compliment

⁸ És cert que aquesta conducta no necessàriament és delicte, sinó que pot ser infracció administrativa.

amb violència, agressió sexual, o algun altre delictes (que s'havia d'indicar). Els delictes s'han analitzat a partir d'una escala de variabilitat delictiva, que va de 0-9, i que mira quantes classes de conducta l'usuari ha realitzat durant el compliment de la mesura. També aquí, com en l'escala d'infraccions, l'alfa de Cronbach és baixa (0,68) i ens indica que possiblement existeix alguna infracció que no correlaciona amb les altres. No obstant, tampoc creiem que això sigui un obstacle important per considerar la fiabilitat de l'indicador de variabilitat, que és vàlid encara que alguns dels delictes considerats estiguin poc relacionats entre sí.

També s'ha construït una escala de freqüència, en la que s'analitza el nombre total de delictes reportats.

c) Desistiment

Encara que resulta difícil mesurar el grau de desistiment en una recerca que utilitza com instrument un qüestionari, requerint normalment aquesta classe de mesures recerques qualitatives que analitzen les narratives de les persones (Maruna, 2001), en la recerca es va preguntar als participants sobre les seves perspectives futures en referència al compliment de la llei. Les preguntes realitzades van ser tres: si la persona pensa que tornarà a cometre la conducta per la que va ser condemnat, si creu que tornarà a ser condemnat per algun altre delictes i, finalment, si es veu amb capacitat d'encarrilar el seu futur. Una vegada analitzada la consistència de l'escala, s'ha vist que la tercera pregunta no era consistent amb les dues primeres i no s'ha considerat.

S'ha procedit a fer una escala que va des del màxim grau de desistiment (amb puntuació de 8 punts) en que la persona contesta que és "gens probable" que realitzi la conducta per la que va ser condemnat i "gens probable" que torni a ser condemnat per una altra conducta i el grau mínim de desistiment, amb 2 punts, que es donaria quan el participant contesta que és "molt probable" que torni a realitzar la conducta per la que va ser condemnat i "molt probable" que torni a ser condemnat per una altra conducta. L'alfa de Cronbach de l'escala té un valor de 0,73, el que ens indica que té una fiabilitat acceptable.

d) Reinserció

Tradicionalment els estudis d'efectivitat de les mesures penals s'han centrat en el la seva capacitat de prevenir la realització d'infraccions, durant el compliment de la mesura i una vegada aquesta ha finalitzat. No obstant, existeixen moltes raons per incloure la reinserció com una finalitat de les sancions comunitàries, i, en particular, de la sanció de TBC. D'una banda, la pròpia Constitució Espanyola estableix com a finalitat de les penes de presó la reeducació i reinserció social i, com ha indicat el Tribunal Constitucional, aquest principi també afecta a les altres sancions penals, donat que la pena privativa de llibertat només hauria de ser utilitzada quan no són possibles altres sancions menys intenses que puguin aconseguir els mateixos objectius (Cid, 2009). La literatura del desistiment aporta nous arguments per considerar la reinserció com un objectiu de les mesures penals.

D'una banda, la recerca ha mostrat que l'adquisició de vincles adults (laborals i familiars) és un dels factors que porta a les persones a deixar de delinquir (Sampson i Laub, 1993). D'altra banda, la reinserció es justifica com una pretensió de justícia, fent que realment les sancions penals no suposin uns perjudicis per la persona, en termes d'aïllament social, que van més enllà del contingut de les sancions i que afecten no només a la pròpia persona sinó també a familiars i persones del seu entorn (McNeill, 2019).

Per aquestes raons es va procedir a incloure en el qüestionari, un conjunt de preguntes per a conèixer la percepció dels usuaris del TBC sobre l'impacte del compliment de la mesura en diferents aspectes relatius a la persona i els seus vincles. En concret, es demanava als participants com havia incidit el compliment de la mesura en aquests aspectes: El benestar personal, la relació amb la parella, la relació amb la resta de la família, la relació amb els amics, la situació laboral, la situació econòmica i la relació amb el veïnat. Les respostes possibles eren tres: que aquestes situacions havien millorat gràcies al compliment de la mesura, que no s'havien vist afectades per ella, o que havien empitjorat com a conseqüència del compliment de la mesura.

Els resultats s'han considerat en forma d'escala, atribuint un 1 quan la persona contesta que la seva situació ha empitjorat, un valor de 2, quan contesta que

no s'ha vist afectada i un valor de 3 quan indica que ha millorat⁹. Els valors teòrics se situen entre un 7 (mínim grau de reinserció) i un 21 (màxim grau de reinserció). L'alfa de Cronbach de l'escala ha sortit amb un valor de 0,87, que suposa una fiabilitat molt alta, i que ens indica que, efectivament, existeix un constructe que podem anomenar "reinserció".

4.4.2. Variables independents

L'objectiu general de la recerca és testar si el fet que els supervisors de la mesura segueixen els Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*) i, per fer-ho possible, un dels objectius específics de la recerca consisteix en elaborar un instrument per tal que siguin els propis usuaris de la mesura els que reportin com perceben l'estil de supervisió dels delegats o referents.

L'elaboració de l'instrument va partir de la revisió de la literatura citada en la part relativa a l'estat de la qüestió. Es va partir de les cinc dimensions del que es considera una pràctica efectiva per part del supervisor: Ús efectiu de l'autoritat, Modelatge i reforç, Solució de problemes, Ús dels recursos comunitaris i Relació de qualitat entre el supervisor i l'usuari. I es va procedir a elaborar preguntes en que els usuaris poguessin mostrar en quina mesura estaven experimentant l'ús d'aquets principis per part dels supervisors. La versió final del qüestionari elaborat i que es va administrar als participants apareix a l'annex número 1 de l'informe.

Una qüestió prèvia que es va haver de resoldre abans de començar a administrar el qüestionari va ser la decisió de qui era el supervisor sobre el que es preguntava. La nostra pretensió inicial era preguntar concretament sobre el delegat de mesures penals alternatives, ja que aquesta era la figura -el *probation officer*- que havia estat analitzada en la literatura internacional que havia procedit a analitzar l'efectivitat dels Principis de Supervisió Efectiva. No obstant, quan es va fer un pilotatge del qüestionari a 9 persones que estaven complint la mesura de TBC, alguns participants van plantejar que ells amb qui

⁹ Els casos en que la persona no ha contestat a la pregunta relativa a la parella, s'han codificat com 2 (No s'ha vist afectada).

més relació tenien, i que exercia aquest rol de supervisor, no era el delegat sinó el referent de l'entitat on complien la mesura de TBC. En atenció a aquest pilotatge es va decidir que havien de ser els propis participants els que decidissin qui era la persona -el delegat o el referent de l'entitat- el que complia aquest rol de supervisor i que s'havia de contestar en referència a ell¹⁰.

El qüestionari que es va administrar als participants incloïa 49 preguntes, dins de l'apartat D de l'enquesta (Principis de la Supervisió Efectiva) en el que les preguntes apareixen desordenades. Donat que estem parlant d'un test que no estava prèviament validat, hem procedit a fer anàlisi factorial en referència a cadascun dels factors analitzats. Per tal d'arribar a que cadascun dels cinc factors expliquessin un mínim del 60% de la variància s'ha procedit a analitzar la comunalitat de les variables i procedit a treure, de manera ordenada, les variables amb menor comunalitat¹¹. En general, una vegada que s'han tret les variables amb una comunalitat inferior a 0,5 ja ens dona una variància explicada major al 60%. Una vegada fet aquest anàlisi factorial les preguntes que finalment formen part de cada factor són les que apareixen en la següent taula.

¹⁰ Com es pot veure en la introducció de l'apartat C del qüestionari (Annex 1), se li demanava al participant que indiqués la persona de justícia amb la que havia tingut més relació durant el compliment de la mesura (el delegat o el referent) i s'indicava que les preguntes posteriors, relatives als Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*) havien de ser contestades en referència a aquella persona.

¹¹ La comunalitat d'una variable és la proporció de la seva variància que és explicada pel factor on aquella variable es troba. Una variable amb baixa comunalitat significa que aquella variable té poc en comú amb les altres variables del factor.

Taula 3. Preguntes considerades després de l'anàlisi factorial en les diferents dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*)¹²

Dimensió per valorar	Enunciat
Us correcte de l'autoritat	<p>D-02: Confio en el meu delegat/a o referent, li puc explicar els meus progressos i dificultats en el compliment</p> <p>D-03: Considero que el meu delegat/a o referent destaca els aspectes positius de la meva conducta per sobre dels negatius</p> <p>D-07: El meu delegat/a o referent em fa participar i donar les meves opinions a l'hora de prendre decisions.</p> <p>D-27: El meu delegat/a o referent m'ajuda a resoldre els meus problemes</p>
Modelatge i reforç	<p>D-05: Quan he pres bones decisions, el meu delegat/da o referent m'encoratja a continuar així</p> <p>D-08: Quan tinc conductes adequades el meu delegat/da o referent em recorda els beneficis de mantenir aquesta conducta</p> <p>D-25: El meu delegat/da o referent m'ajuda a entendre quines coses han contribuït als meus problemes legals</p> <p>D-26: El meu delegat/da o referent m'ajuda a pensar en el meu comportament</p>
Solució de problemes	<p>D-28: El meu delegat/da o referent em diu que coses he de millorar per complir els objectius</p> <p>D-29: El meu delegat/da o referent m'ensenya com evitar persones o situacions que em poden posar en problemes</p> <p>D-30: El meu delegat/da o referent m'ensenya coses que són útils a la meva vida diària</p> <p>D-42: El meu delegat/da o referent s'ha adonat de quins són els meus problemes reals</p> <p>D-43: El meu delegat/da o referent s'interessa pels motius que em van portar a delinquir.</p>
Ús de recursos comunitaris	<p>D-34: El meu delegat/da o referent m'explica els beneficis que puc tenir si accepto l'ajut extern</p> <p>D-39: El meu delegat/da o referent sap on puc aconseguir ajuda per resoldre els meus problemes</p>

¹² Variància explicada per cada factor: Autoritat (64,4%); Modelatge i Reforç (65,5%), Resolució de Problemes (66,2%); Us de recursos comunitaris (91,1%); Qualitat de la relació (64%). L'alfa de Cronbach de les cinc dimensions és: Autoritat: 0,78; Modelatge i Reforç: 0,82; Resolució de Problemes: 0,86; Ús Recursos Comunitaris: 0,9; Relació: 0,93.

Dimensió per valorar	Enunciat
Relació de qualitat	D-11: Em sento còmode parlant amb el meu delegat/da o referent D-19: El meu delegat/da o referent és sincer amb mi tant per dir-me el que he fet bé com el que he fet malament D-21: El meu delegat/da o referent està còmode a la meva presència D-24: El meu delegat/da o referent em recolza D-31: El meu delegat/da o referent m'entén D-32: El meu delegat/da o referent m'escolta D-38: El meu delegat/da o referent em presta atenció D-44: El meu delegat/da o referent es preocupa per mi i per la meva situació D-45: El meu delegat/da o referent té en compte els meus sentiments D-46: Sento que el meu delegat/da o referent és sincer amb mi, encara que s'enfada D-48: Sento que puc confiar en el meu delegat/da o referent D-49: Tinc una bona relació amb el meu delegat/da o referent

Als usuaris se'ls hi demanava que indiquessin si l'enunciat descrivia o no la seva relació amb el seu supervisor, on 1 significa mai, 7 significava sempre, i 4 es un valor intermedi (a vegades si i a vegades no) i els altres son situacions intermèdies entre aquestes.

En referència a cadascuna de les cinc dimensions, s'ha procedit a computar el sumatori de les preguntes que conformen cada dimensió. Així, per exemple, la dimensió 1 (Autoritat), que compren 4 preguntes, pot tenir teòricament un valor màxim de 28 (quan el participant contesta a les 4 preguntes amb la resposta "sempre") i un valor de 4 (quan el participant contesta a les 4 preguntes amb la resposta "mai").

En l'anàlisi, cadascuna de les cinc dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva s'han analitzat de forma separada, constituint 5 variables independents.

4.4.3. Variables de control

a) Demogràfiques

S'ha preguntat per sexe (diferenciant entre homes, dones i altres), per l'edat i per nacionalitat (diferenciant entre espanyola, estrangera UE, i altres, indicant quina), per l'estat civil i pel nombre de fills.

b) Desavantatge sociofamiliar

S'ha construït una escala de mínim a màxim desavantatge atenent al sumatori dels següents elements, que els participants havien de contestar pensant en quan tenien 14 anys: (i) situació econòmica de la família; (ii) estima rebuda per la família; (iii) assistència a l'escola; (iv) supervisió familiar; (v) violència patida a la família; (vi) delinqüència al barri; (vii) amics delinqüents; (viii) familiars delinqüents; (ix) familiars addictes a les drogues; (x) estudis pare; (xi) estudis mare. Les respostes possibles es basaven en quatre categories que expressaven el grau de desavantatge. La puntuació teòrica va de 11 punts, grau mínim de desavantatge a 44 punts grau màxim de desavantatge. L'alfa de Cronbach de l'escala té un valor de 0,72, el que ens permet parlar d'una fiabilitat acceptable.

c) Antecedents

S'ha preguntat als participants quantes vegades havien estat condemnats.

d) Consum de drogues

En el qüestionari es pregunta sobre el consum de 10 classes de substàncies en el moment de realitzar l'enquesta (Alcohol, Alcohol abusiu, Heroïna, Metadona, Cocaïna, Amfetamines, Èxtasi, Haixix, Psicofàrmacs, Altres) i el grau de consum (set graus, de diari a no consum). Es construeix una escala sumant els valors que van teòricament de 10, no consum de cap substància a 60, consum diari de totes les substàncies. La fiabilitat d'aquesta escala ha sortit molt baixa (0,53), el que ens obliga a tractar els resultats relatius a aquesta variable amb molta prudència.

e) Suport familiar

El qüestionari pregunta per la relació amb la família durant el compliment de la condemna (acompanyament, suport econòmic, estima, sacrifici de la família,

sentiment de deute, exigència de canvi, motivació al canvi, absència de violència). Es construeix una escala que va d'un valor de 8, que equival a suport mínim a 32, que equival a màxim suport. L'alfa de Cronbach de l'escala és de 0.86, el que ens indica que és tracta d'un indicador molt fiable

f) Suport comunitari

Es pregunta als participants pel grau en que el participant compta amb una xarxa institucional (serveis socials i entitats del tercer sector) comunitària (veïns) i amical de la que pot rebre ajuda. Es construeix una escala que va de un grau mínim de suport, que equival a 4, a un grau màxim de suport, que equival a 16. L'alfa de Cronbach de l'escala és de 0,71, el que ens indica que la seva fiabilitat és acceptable.

4.5. Anàlisi

L'anàlisi ha consistit en primer lloc en procedir a analitzar la fiabilitat dels instruments de mesura, realitzat l'anàlisi factorial de les dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*) i la consistència de les escales utilitzades, analitzant el seu alfa de Cronbach.

En segon lloc s'ha procedit a fer una anàlisi multivariable, de regressió lineal, per determinar si les quatre variables dependents de la recerca (Grau d'incompliment obligacions, Variabilitat delictiva, Desistiment i Reinserció) podien explicar-se per les variables independents (les cinc dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva) tot controlant per altres variables que la recerca anterior es indica que també influeixen en les variables dependents.

4.6. Interpretació dels resultats

Per tal d'interpretar els resultats els investigadors van presentar els resultats als responsables del Departament de Justícia de Mesures Penals Alternatives, al Responsable de Justícia d'APIP i als coordinadors de TBC dels equips

participants en la recerca¹³. Les seves reflexions s'han incorporat en les conclusions del treball.

4.7. Ètica

a) Consentiment informat

Tots els participants de la recerca van rebre una explicació escrita i oral sobre els objectius de la recerca, els investigadors, el contingut del qüestionari i l'ús que es faria de les dades. En aquesta explicació inicial, realitzada pels membres de l'equip de recerca, es remarcava que l'enquesta era anònima i que no es recollia cap dada que pogués portar a identificar a la persona que havia contestat. S'explicava que una vegada finalitzat el qüestionari ells mateixos el posarien en un sobre en blanc, tancat, i es dipositaria en una caixa amb la resta de qüestionaris. A la vegada s'insistia en que el qüestionari contenia dades estrictament personals, com les relatives a infraccions i delictes durant el compliment de la mesura, i que només tenia sentit la seva participació en la recerca si podien contestar amb la màxima sinceritat a totes les preguntes.

Una vegada finalitzar el qüestionari els participants rebien 10€ com a compensació per les despeses de desplaçament i signaven un rebut.

Es garantia que no es podia associar el registre de signatures de consentiment i de rebuts per la compensació amb l'autoria del qüestionari.

Durant el qüestionari els investigadors resolien els dubtes sobre les preguntes i quan l'havien finalitzat demanaven als participants que revisessin que havien contestat a totes les preguntes.

¹³ Concretament en la presentació i discussió dels resultats que es va realitzar el 25 de novembre de 2022, van participar: Marta Ferrer, Subdirectora General de Reparació i Execució Penal en la Comunitat, Teresa Clavaguera, Cap de l'Àrea de Mesures Penals Alternatives, Natxo Pardo, Responsable de Programes de Justícia de la Fundació APIP-ACAM, Elena Lledós, Coordinadora Equip 1 TBC, Anna Sestelo, Coordinadora Equip 2 TBC, Marta Gonzalez, Coordinadora Equip 4 TBC, Raquel Mateo, Coordinadora Equip 5 TBC i Anna López, Coordinadora Equip 6 TBC.

Una vegada que s'havia procedir a l'explicació i contestat qualsevol dubte dels assistents a les reunions, es procedia a signar un document de consentiment (Veure annex 4) i llavors s'iniciava la seva resposta.

b) Protecció de dades personals

Totes les dades personals seran tractades considerant els requeriments de protecció de dades de la legislació espanyola. L'accés als arxius amb dades personals serà restringit al IP del projecte i al gestor de la recerca. Una vegada finalitzada la recerca, els arxius amb dades personals seran eliminats.

c) Accés obert

Els investigadors es comprometen una vegada finalitzada la recerca a publicar els materials de la recerca i les dades obtingudes en accés obert, per tal que puguin ser utilitzades per altres investigadors

5. Descriptius

5.1. Població i mostra

La població i la mostra de la recerca apareix en la taula 2 que s'exposa a continuació.

5.2. Participants

a) Delicte

La taula següent mostra el delicte que ha donat lloc a la mesura de TBC:

Taula 4. Delicte que ha donat lloc a la mesura de TBC

Tipologia de delicte	N	%
Seguretat vial	65	43,9
Violència contra la parella	39	26,4
Tràfic de drogues	7	4,6
Lesions	6	4,1
Estafa	3	2
Furt	3	2
Robatori amb força	3	2
Robatori amb violència	1	0,7
Altres	21	14,2

Com es veu les dues tipologies per les que el TBC és una pena directa -la seguretat vial i la violència contra la parella- suposen el 70% de la mostra i l'altre 30% es una variació de molts delictes.

b) Mesura penal

La durada mitjana que porten els participants de compliment de la mesura en el moment de ser entrevistats és de 8,6 mesos.

c) Historial penal

La majoria dels participants són primerencs (60,4%) i el 39,6% tenen condemnes anteriors.

L'edat mitjana de la primera detenció policial són els 28,6 anys, sent un 83,9% els que van ser detinguts per primera vegada després dels 18 anys i un 16,1% els que van patir la primera detenció abans dels 18 anys.

d) Dades demogràfiques

La mostra està composta per 122 homes (81,9%) i per 21 dones (18,1%).

L'edat mitjana dels participants en la recerca és de 40,7 anys. Dividint la mostra per franges d'edats, entre joves (fins a 35 anys) i adults (més de 35 anys) ens trobem amb un 39,2% de joves i un 60,8% d'adults.

Pel que fa a la nacionalitat, tenim un 80,5% d'espanyols i un 19,5% d'estrangers.

Pel que fa als estudis, trobem un 16,1% sense estudis, un 29,5% amb l'educació obligatòria, un 41,6% amb el batxillerat o la formació professional de grau mig i un 10,7% amb estudis universitaris.

Es tracta de persones que es troben en un 76% en situació laboral activa i un 19,9% estan desocupats¹⁴.

Aquestes dades indiquen que, com a mitjana, la mostra analitzada es troba en una situació educativa i d'inserció professional inferior a la mitjana espanyola, ja que la taxa d'estudis universitaris entre la població adulta espanyola de més de 25 anys, és del 39,7%¹⁵ i la taxa de desocupació a Espanya en el moment de fer l'enquesta era del 12,7%¹⁶.

e) Context sociofamiliar a la infància

En la taula següent se sintetitza el context sociofamiliar en la infància dels participants en la recerca¹⁷.

Taula 5. Situació sociofamiliar dels participants a la infància¹⁸

¹⁴ Un 4,3% son jubilats o pensionistes.

¹⁵ Font: OCDE, 2020.

¹⁶ Font: INE (EPA), 3er trimestre 2022.

¹⁷ Com abans s'ha explicat es va demanar als participants en la recerca que contestessin a aquesta pregunta pensat en quan ells tenien 14 anys.

¹⁸ Es considera que hi ha situació de desavantatge, en referència a cadascuna de les variables, quan el participant contesta a les preguntes de la següent manera: Situació econòmica família

Indicador de desavantatge	No desavantatge	Sí desavantatge
Familiars delinqüents	89,9	10,1
Estimació familiar	81,6	18,3
Assistència regular a l'escola	77,8	22,2
Familiars consumidors drogues	68,9	31,1
Víctima de violència familiar	64,2	35,8
Estudis mare	63,9	36,1
Delinqüència al barri	63,8	36,2
Estudis pare	63	37
Control per part de la família	60,1	39,9
Situació econòmica de la família	50,4	49,6
Amics delinqüents	45,3	54,7

Com es pot veure, la mostra està afectada per diversos factors de desavantatge, sent els que més afecten el tenir algun amic delinqüent (54,7%), la situació econòmica regular o dolenta (49,6%), el poc o nul nivell de supervisió per part dels pares (39,9%), el nivell baix d'estudis del pare (37%), o de la mare (36%), el que visquessin en un barri on la delinqüència era molt o bastant freqüent (36,2%), l'haver patit violència en l'àmbit familiar (35,8%), i el tenir algun familiar addicte a alguna droga (31,1%).

Si descrivim la mostra des de el punt de vista del nombre de factors de desavantatge ens trobem que tots els valors teòrics de 0 a 11 factors de desavantatge estan presents en la mostra. La distribució de la mostra pels factors de desavantatge es troben a la taula següent:

Taula 6. Factors de desavantatge en els participants de la mostra¹⁹

("regular" o "dolenta"); Estimació per la família ("poc" o "res"); Assistència a l'escola ("poc" o "res"); Violència per la família (existeix salvant que contesti "mai"); Delinqüència al barri ("molt" o "bastant" freqüent); amics delinqüents (existeix salvant que contesti "cap"); familiars delinqüents (existeix salvant que contesti "cap"); familiars addictes a les drogues (existeix salvant que contesti "cap"); Estudis pare (existeix quan no ha completat educació obligatòria); Estudis mare (existeix quan no ha completat educació obligatòria).

¹⁹ Existeixen 6 participants que no van contestar a alguna de les preguntes i que no s'han considerat per establir el nombre de factors de desavantatge.

Factors de desavantatge	N	%
0	11	7,7
1	22	15,4
2	17	11,9
3	23	16,1
4	19	13,3
5	20	14
6	11	7,7
7	10	7
8	4	2,8
9	4	2,8
10	1	0,7
11	1	0,7
Total	143	100

Si agrupem aquest valors en tres categories surt que un 51% de la mostra té un desavantatge baix (0-3 factors de desavantatge), un 42% un desavantatge mig (4-7 factors de desavantatge) i un 7% un desavantatge alt (8-11 factors de desavantatge).

f) Consum de drogues

L'escala de consum de drogues de la mostra va d'un mínim de 10, que significa no consum de cap tipus de droga, fins a 32 punts, que significa que el participant té un consum diari de 5 classes de substàncies tòxiques.

Hem classificat aquests graus de consum de la següent manera: en primer lloc els que no consumeixen, que constitueixen el 21,9% de la mostra. La resta l'hem dividit en tres parts iguals entre el nivell 11 i el 32. Un nivell 11-17, que considerem nivell baix, que va des d'un consum esporàdic d'alguna droga

a un consum diari d'una única droga i esporàdic d'una altra. Aquest nivell afecta a un 54% de la mostra. En segon lloc tenim un nivell moderat de consum, de nivell 18 a 25, que ja suposa normalment un consum de més d'una droga, una d'elles amb consum diari. Aquest nivell afecta al 20,6% de la mostra. Finalment ens trobem amb un nivell alt, que va des de 26 a 32 punts, en el que la persona consumeix un mínim de 3 classes de drogues diferents de manera habitual. Aquest nivell només afecta al 3,4% de la mostra.

En síntesi, por dir-se que la majoria de la mostra, el 75%, té un nivell nul o baix de consum de drogues.

g) Suport familiar

S'ha procedit a dividir els nivells de suport observat en tercils: suport baix (9-17); suport moderat (18-25) i suport alt (26-32). El suport familiar que els participants reporten durant el compliment de la mesura ha estat majoritàriament alt (62,1%). Una part minoritària dels participants reporta un nivell de suport moderat (22,1%) o baix (15,9%).

h) Suport comunitari

S'ha procedit a dividir els nivells de suport observat en tercils: suport baix (4-7), suport moderat (18-25) i suport alt (26-32). El suport que els participants perceben del seu context comunitari (amistats, veïns, serveis socials i entitats del tercer sector) és majoritàriament moderat (42,7%), o alt (39,1%). Una part minoritària de la mostra percep un nivell baix de suport (18,2%).

5.3. Relació amb el supervisor

a) Figura que exerceix el rol de supervisor

Tal com s'ha explicat al descriure la metodologia de la recerca, en el pilotatge de l'instrument es va veure que existia confusió sobre a qui es referia aquesta persona que exerceix el rol de supervisió: si al delegat de mesures penals alternatives o al referent de l'entitat on es desenvolupa el treball en beneficis de la comunitat. L'equip de recerca va decidir que serien els propis participants en la recerca els que decidirien aquesta qüestió, atenent a amb quina persona -el delegat o el referent de l'entitat- havien tingut major relació.

La majoria dels participants, un 54,7%, van contestar que aquest rol l'havia exercit el delegat i el restant 45,3% que el rol l'havia exercit el referent de l'entitat. En la seva majoria els que exerceixen el rol de supervisor són dones (62,2%), sent els homes el 37,8%.

b) Nombre de trobades i durada

En l'administració de l'enquesta, els participants van tenir bastantes dificultats en contestar a la pregunta de quantes vegades havia conversat amb el seu supervisor. La mitjana de vegades és de 25,5. Existeix diferència entre si el supervisor és un delegat, llavors la mitjana de trobades és de 12,2 i si el supervisor és un referent, llavors la mitjana de trobades és de 44,5.

Pel que fa a la durada, la durada mitjana de les converses és de 19 minuts.

c) Seguiment pels supervisors dels principis de la Supervisió Efectiva (Core Correctional Practice)

En el qüestionari els participants contestaven sobre com percebien l'actuació del seu supervisor (delegat o referent de l'entitat) i havien de contestar en una escala d'1 a 7, en el que l'1 significava el menor grau de seguiment per part del supervisor dels Principis de la Supervisió Efectiva i el valor 7 significava el màxim grau de seguiment d'aquests principis.

Com s'observa en la taula següent, en general la pràctica dels supervisors està molt alineada amb el seguiment dels Principis de la Supervisió Efectiva.

Taula 7. Seguiment per part dels supervisors dels Principis de la Supervisió Efectiva (Core Correctional Practice)

Dimensió	Valor mig (1-7)
Autoritat	6
Modelatge i Reforç	5,8
Resolució de Problemes	5,4
Ús Recursos Comunitaris	5,7
Relació	6,3

5.4. Compliment dels objectius de la mesura

a) Compliment de les obligacions

Un 45,6% dels participants reporten un compliment total de les seves obligacions. L'altre 56,4% ha tingut algun incompliment d'alguna de les seves obligacions en alguna ocasió.

En la següent taula es mostra, en referència a cadascuna de les obligacions de la mesura, els participants que reporten que han complert sempre amb les obligacions i els que reporten algun tipus d'incompliment (indiquen que han complert "normalment", "rarament" o "mai").

Taula 8. Compliment de les obligacions de la mesura

Obligació	Compliment	Algun incompliment
Absència de consum drogues	89,8%	10,2%
Bon comportament	89,7%	10,3%
Obediència	85,8%	14,2%
Assistir a les cites supervisor	84,5%	14,5%
Puntualitat	78,5%	21,5%
Avís d'absències	77,5%	24,5%
Compliment jornades TBC	73%	27%

Hem elaborat també una escala d'incompliment, que va d'un incompliment mínim, en que el participant reporta que ha complert sempre a les 7 obligacions, en que li atribuïm un valor de 7, i un incompliment màxim, en que el participant reporta que no ha complert mai amb cap de les obligacions, que tindria un valor de 36. Els valors reals de la mostra oscil·len entre un mínim de 7, participant que compleix sempre amb tot i un màxim de 19, participant que rarament compleix amb la majoria d'obligacions. Dividint aquest rang en tres parts, de 7-10, incompliment baix, de 11-15, incompliment moderat i de 16-19, incompliment alt, la distribució surt que existeix un 81,4% que té un incompliment baix, un 15% un incompliment moderat, i un 3,6% un incompliment alt.

En definitiva, podem concloure que existeix un baix nivell de incompliment de les obligacions relatives a la mesura o, dit d'una alta manera, que la gran majoria dels usuaris de TBC compleixen adequadament amb les obligacions de la mesura,

b) Absència de delinqüència durant la mesura

S'ha preguntat als participants que reportin si durant la realització de la mesura han comés en alguna ocasió les conductes de: conduir sense carnet o sota la influència de begudes alcohòliques o drogues, violència contra la parella; lesions, tràfic de drogues, furt, robatori amb força, robatori amb violència, agressió sexual, o algun altre delicte (que s'havia d'indicar).

Un 69,1% de la mostra diu que no ha comès cap conducta delictiva durant el compliment de la mesura i un 30,9% sí reporta alguna conducta delictiva.

En la tabla següent s'indica, en referència a cadascuna de les tipologies delictives, el percentatge que sí ha comès alguna conducta delictiva.

Taula 9. Delinqüència (prevalença) durant el compliment del TBC

Delicte	%
Conducció sota la influència alcohol o drogues o sense carnet	17
Lesions	11,4
Furt	4,7
Violència amb la parella	4
Tràfic de drogues	2
Robatori amb força	0,7
Robatori amb violència	0,7
Agressió sexual	0,7
Altres delictes	5,4

El total de delictes que han comés els participants durant el compliment de la mesura és de 189 i la seva classificació per tipologies s'expressa en la taula següent:

Taula 10. Delictes comesos pels participants en la recerca

Delicte	N	%
Conducció sota la influència alcohol o drogues o sense carnet	110	58
Furt	39	21
Lesions	20	11
Tràfic de drogues	10	5
Violència contra la parella	8	4
Robatori amb violència	1	1
Abús/Agressió sexual	1	1
Total	189	1

Donat que la mitjana de compliment de les persones de la mostra és de 8,6 mesos i de que la delinqüència reportada és concentra en un 30% de la mostra, estaríem parlant de que de mitjana les persones que reporten

delinqüència es tracta d'una delinqüència lleu i de caràcter ocasional, amb una mitjana aproximada d'un delicte cada dos mesos.

c) Desistiment

Hem valorat el grau de desistiment de les persones sobre la base de la resposta a les preguntes de si creu que tornarà a cometre la conducta per la que va ser condemnat i si creu que tornarà a ser condemnat per un altre delicte. Existeix un 64,4% dels participants que han contestat “gens probable” a les dues preguntes i que, per tant, tenen la puntuació màxima en desistiment (8). En el sentit contrari, la persona que considera molt probable que torni a cometre la conducta per la que va ser condemnat i molt probable que torni a ser condemnat per un altre delicte tindria un valor de 2. La resta tindrien puntuacions intermèdies.

En la taula següent es descriu la distribució de la mostra en referència a la percepció de desistiment.

Taula 11. Percepció de desistiment

Nivell de probabilitat	Creença de tornar a ser condemnat pel mateix delicte	Creença de tornar a ser condemnat per un altre delicte
Molt probable	2,1%	1,4%
Probable	1,4%	3,4%
Poc probable	15,7	25,7%
Gens probable	79,6	69,6%

d) Reinserció

En el qüestionari es va demanar als participants que indiquessin en quina mesura s'havien produït canvis en la seva situació personal, familiar i social, com a conseqüència del compliment de la mesura. De la mesura s'espera que tingui una incidència positiva en aquets indicadors. Els resultats es mostren en la següent taula.

Taula 12. Canvis en els nivells de reinserció a conseqüència de la mesura

Indicador	Millora	No afectada	Empitjora
Benestar personal	47,7%	39,6%	12,8%

Relació familiar	35,1%	58,8%	6,1%
Situació laboral	29,5%	49,7%	20,8%
Relació amics	28,4%	66,9%	4,7%
Relació parella	26,2%	66,4%	4,7%
Situació econòmica	24,2%	51,7%	24,2%
Relació veïnat	19%	75,5%	5,4%

En general, es pot veure que en la majoria d'indicadors són més els que consideren que la mesura els ha beneficiat que els que consideren que els ha perjudicat. L'únic indicador en que els resultats no segueixen aquesta línia és el relatiu a la situació econòmica, en el que existeix el mateix percentatge de persones que indiquen que ha millorat gràcies al compliment de la mesura, com persones que diuen que ha empitjorat. Potser, en els casos que ha empitjorat és degut al fet que el compliment del TBC ha disminuït els ingressos dels participants, ja que ha obligat a destinar temps de treball retribuït a temps de treball al servei de la comunitat.

6. Resultats

S'ha procedit a comprovar la hipòtesi de la recerca relativa a que l'ús per part del supervisor dels Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*) tindrà una influència positiva en l'assoliment dels objectius de la mesura de TBC. Aquests objectius - que configuren les variables dependents de la recerca- són: (i) Que els participants compleixen amb les obligacions de la mesura i per mesurar-ho utilitzem com a variable una "Escala d'Incompliment"; (ii) Que els participants no delinqueixin durant el compliment de la mesura i per mesurar-ho utilitzem una escala de "Variabilitat de delictes"; (iii) Que els participants desenvolupin una actitud desistent davant del futur i per mesurar-ho utilitzem una escala de "Desistiment"; i (iv) que el compliment de la mesura contribueixi a la reinserció dels participants i per mesurar-ho utilitzem una escala de "Reinserció Social".

En l'anàlisi esperem que el major ús per part dels supervisors dels Principis de la Supervisió Efectiva porti en les variables d'"Escala d'Incompliment" i de "Variabilitat delictiva" a valors negatius (es a dir disminueixi la "Escala l'incompliment" i la "Variabilitat de delictes") i en les variables de "Desistiment" i de "Reinserció Social" a valors positius (es a dir, que incrementi el grau de desistiment i de reinserció).

En la recerca, a més de les variables dependents i independents s'han utilitzat variables de control que podrien influir en les resultats, com són el sexe, l'edat i la nacionalitat, i altres que d'acord a la recerca prèvia pensem que podrien també explicar els resultats. En concret, hem utilitzat la variable de "condemnes prèvies" i "ús de drogues", de les que esperem que augmenti l'"Escala d'incompliment" i la "Variabilitat de delictes", i d'altra banda, disminueixi el "Desistiment" i la "Reinserció social". En sentit contrari, hem utilitzat les variables de "Suport familiar" i de "Suport comunitari" que esperem que disminueixi l' "Escala d'Incompliment" i la "Variabilitat de delictes" i que augmenti el "Desistiment" i la "Reinserció Social".

Donat que totes les variables dependents i independents de la recerca són de caràcter ordinal s'ha procedit a realitzar una regressió lineal, que tracta de

veure en quina mesura la variabilitat de les variables independents afecta a la variabilitat de les variables dependents, controlant per la resta de factors.

Els resultats de l'anàlisi es sintetitzen en la taula següent. Per tal de facilitar la seva lectura s'han marcat els resultats de la següent manera: *cursiva* (variables que tenen efecte positiu en alguns dels objectius de la mesura) i *subratllat* (variables que tenen un efecte negatiu en algun dels objectius de la mesura).

Taula 13. Regressió

Escala d'incompliment	b	Beta	p
Constant	11,459	N/A	0,000

Variabilitat de delictes	b	Beta	p
Constant	N/A	N/A	N/A

Desistiment	b	Beta	p
Constant	7,793	N/A	0,000

Reinserció social	b	Beta	p
Constant	3,903	N/A	0,302

Variables de control	Escala d'incompliment b	Escala d'incompliment Beta	Escala d'incompliment p
<i>Sexe (Home)</i>	-1,199	-0,209	0,022
Nacionalitat (Espanyol)	-0,225	-0,076	0,403
Edat	-0,003	-0,180	0,846
<u>Condemnes prèvies</u>	0,035	0,039	0,681
Ús de drogues	0,036	0,071	0,445

Variables de control	Escala d'incompliment b	Escala d'incompliment Beta	Escala d'incompliment p
<u>Desavantatge a la infància</u>	0,157	<u>0,349</u>	0,001
Suport familiar	0,050	0,147	0,130
<i>Suport comunitari</i>	-0,174	-0,278	0,006

Variables de control	Variabilitat de delictes b	Variabilitat de delictes Beta	Variabilitat de delictes p
<i>Sexe (Home)</i>	-0,100	-0,042	0,647
Nacionalitat (Espanyol)	0,067	0,055	0,553
Edat	-0,008	-0,106	0,268
<u>Condemnes prèvies</u>	0,084	<u>0,225</u>	0,022
Ús de drogues	0,035	0,179	0,069
<u>Desavantatge a la infància</u>	0,021	0,118	0,274
Suport familiar	-0,008	-0,059	0,546
<i>Suport comunitari</i>	-0,052	-0,202	0,049

Variables de control	Desistiment b	Desistiment Beta	Desistiment p
<i>Sexe (Home)</i>	-0,236	-0,069	0,484
Nacionalitat (Espanyol)	0,155	0,088	0,380
Edat	0,009	0,087	0,389
<u>Condemnes prèvies</u>	-0,181	<u>-0,333</u>	0,002
Ús de drogues	-0,003	-0,01	0,924
<u>Desavantatge a la infància</u>	-0,011	-0,044	0,704
Suport familiar	-0,008	-0,039	0,706
<i>Suport comunitari</i>	0,032	0,085	0,430

Variables de control	Reinserció social b	Reinserció social Beta	Reinserció social p
<i>Sexe (Home)</i>	2,043	0,242	0,010
Nacionalitat (Espanyol)	0,345	0,079	0,393
Edat	-0,038	-0,147	0,123
<u>Condemnes prèvies</u>	-0,094	-0,070	0,463
Ús de drogues	-0,107	-0,153	0,120
<u>Desavantatge a la infància</u>	-0,002	-0,003	0,980
Suport familiar	0,087	0,176	0,069
<i>Suport comunitari</i>	0,138	0,151	0,136

Variables independents	Escala d'incompliment b	Escala d'incompliment Beta	Escala d'incompliment p
<i>Autoritat</i>	-0,238	-0,433	0,002
<i>Modelatge i Reforç</i>	-0,210	-0,474	0,002
Solució de Problemes	0,088	0,307	0,052
<u>Recursos comunitaris</u>	0,166	<u>0,275</u>	0,040
Relació	0,035	0,130	0,355
R ²	0,256	N/A	N/A
p	0,000	N/A	N/A

Variables independents	Variabilitat de delictes b	Variabilitat de delictes Beta	Variabilitat de delictes p
<i>Autoritat</i>	-0,057	-0,279	0,070
<i>Modelatge i Reforç</i>	0,010	0,060	0,706
Solució de	0,001	0,008	0,962

Variables independents	Variabilitat de delictes b	Variabilitat de delictes Beta	Variabilitat de delictes p
Problemes			
<u>Recursos comunitaris</u>	0,040	0,165	0,229
Relació	0,020	0,202	0,197
R ²	0,182	N/A	N/A
p	0,002	N/A	N/A

Variables independents	Desistiment b	Desistiment Beta	Desistiment p
<i>Autoritat</i>	0,098	0,332	0,043
<i>Modelatge i Reforç</i>	0,014	0,054	0,754
Solució de Problemes	0,015	0,088	0,617
<u>Recursos comunitaris</u>	-0,077	-0,218	0,142
Relació	-0,03	-0,206	0,219
R ²	0,093	N/A	N/A
p	0,049	N/A	N/A

Variables independents	Reinserció social b	Reinserció social Beta	Reinserció social p
<i>Autoritat</i>	0,054	0,074	0,626
<i>Modelatge i Reforç</i>	0,230	0,372	0,021
Solució de Problemes	-0,019	-0,046	0,779
<u>Recursos comunitaris</u>	-0,097	-0,110	0,414
Relació	0,021	0,059	0,703
R ²	0,201	N/A	N/A
p	0,001	N/A	N/A

6.1. Rellevància dels Principis de la Supervisió Efectiva (Core Correctional Practice)

Amb caràcter general, resulta que algunes de les dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva funcionen en el sentit esperat, altres són irrellevants i una, funciona en un sentit contrari a l'esperat.

a) Ús efectiu de l'autoritat

Aquesta dimensió dels *Principis de la Supervisió Efectiva*— en base a la qual el supervisor ha de guiar a l'infractor cap el compliment de manera exigent però justa- contribueix de manera important a reduir l'incompliment i augmentar el grau de desistiment dels participants. A més, de manera marginalment significativa (un p valor de 0,07), contribueix a reduir la variabilitat delictiva. Només en un dels objectius de la mesura (la reinserció) aquesta dimensió no hi contribueix. En la mesura que afecta en el sentit esperat a tres dels quatre objectius de la mesura de TBC, resulta que aquesta és la dimensió dels Principis de la Supervisió Efectiva que surt més reafirmada per la recerca.

b) Modelatge i reforç

Aquesta dimensió dels Principis de la Supervisió Efectiva, en base a la qual el supervisor ha de ser un model de conducta per l'infractor, ha de reforçar més que castigar, ha de desaprovar el comportament antisocial i ha de practicar la conducta prosocial- també contribueix de manera important a reduir l'incompliment i a augmentar la reinserció. No resulta rellevant respecte de la variabilitat delictiva ni del desistiment.

c) Solució de problemes

Aquesta dimensió dels Principis de la Supervisió Efectiva -en base a la qual el supervisor ha d'ajudar als usuaris a identificar els problemes, a implementar un pla per superar-los, clarificar els objectius, avaluar les opcions, generar alternatives i monitoritzar el progrés en funció del contracte- no es mostra rellevant pel compliment de cap dels objectius de la mesura de TBC²⁰.

²⁰ Només es troba de manera marginalment significativa (p valor de 0,052) vinculada a la variable "Escala de Compliment", però en el sentit contrari a l'esperat, és a dir, contribuint a

d) Ús de recursos comunitaris

Aquesta dimensió dels Principis de la Supervisió Efectiva - en base a la qual el supervisor ha de tractar de connectar als usuaris amb els serveis comunitaris, com els serveis d'ocupació, els serveis mèdics i les organitzacions comunitàries que ajuden a afrontar les seves necessitats- té uns efectes contraris als esperats, pel que fa al compliment de les obligacions de la mesura, contribuint a augmentar l'incompliment, i resulta irrellevant en la resta de objectius de la mesura.

e) Qualitat de la relació

Finalment la darrera dimensió dels Principis de la Supervisió Efectiva -en base a la qual la relació entre el supervisor i l'usuari ha de basar-se en l'empatia, la confiança, l'apertura, la genuïtat i l'entusiasme- no resulta rellevant per l'assoliment de cap dels objectius de la mesura de TBC.

Finalment es pot concloure d'aquesta recerca que les diferents dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva no tenen la mateixa importància ni operen en el mateix sentit. Només dos de les dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva -l'ús efectiu de l'autoritat i el Modelatge i Reforç- contribueixen a que la majoria dels objectius de la mesura de TBC es compleixin. En canvi les altres dimensions són irrellevants o poden inclús arribar a tenir un efecte negatiu (com és l'ús de recursos comunitaris respecte de l'escala de compliment de les obligacions de la mesura).

6.2. Altres variables que afecten als objectius de la mesura

a) Sexe

La variable sexe s'ha mostrat significativa en dos de les variables dependents: el incompliment d'obligacions i la reinserció. Les dones compleixen en major mesura que els homes les obligacions de la mesura i es reinsertin menys. Cal per tant cal reflexionar sobre les raons que poden explicar que les dones tinguin una pitjor experiència que els homes en el compliment de la pena de Treball en Benefici de la Comunitat.

l'incompliment de les obligacions de la mesura.

b) Condemnes prèvies

La variable relativa a condemnes prèvies opera en el sentit esperat, incrementant la variabilitat delictiva i reduint el desistiment. La variable no afecta, en canvi, al compliment de les obligacions i a la reinserció.

c) Ús de drogues

Sorprenentment, el consum de drogues durant la mesura no afecta a cap dels objectius de la mesura. Només, de manera marginalment significativa (p valor de 0,069) es mostra que el consum augmenta la variabilitat delictiva²¹.

d) Suport familiar

També sorprenentment, el grau de suport familiar no té cap incidència en l'assoliment dels objectius de la mesura. Només de manera marginalment significativa (p valor de 0,069), el major suport comporta major nivell de reinserció.

e) Suport comunitari

El suport comunitari que fa aflorar els vincles febles dels que disposa la persona amb la comunitat -els amics, els veïns, els serveis socials i les entitats del tercer sector- (Granovetter, 1973), es mostren rellevants en aquesta recerca i van associats tant a un major compliment de les obligacions de la mesura, com a una reducció de la delinqüència.

²¹ Però cal recordar que la fiabilitat d'aquesta escala va sortir molt baixa (alfa de Cronbach igual a 0,53).

7. Conclusions

7.1. Discussió

7.1.1. Compliment del TBC de les seves finalitats

Un primera aproximació als resultats de la recerca consisteix en comparar els percentatges en que la mesura compleix les seves finalitats i en aquells casos en que fracassa. Prenent aquest criteri trobem que majoritàriament la mesura compleix les seves finalitats.

Començant pel compliment de les obligacions de la mesura -assistència a les cites, compliment del treball, puntualitat, obediència, bon comportament, absència de consum de drogues, avisar en cas d'absència justificada- ens trobem que en totes les obligacions el grau de compliment total està per sobre del 70% i que en l'escala de compliment que hem elaborat, un 81,4% dels participants en la recerca té un compliment alt de les obligacions de la mesura.

Pel que fa a l'absència de delinqüència durant el compliment de la mesura, ens trobem que un 69,1% de la mostra no reporta cap tipus de delicte durant els 8,6 mesos de mitjana que porten complint la mesura de TBC. Respecte d'aquest 29,9% que sí reporta conducta delictiva durant la mesura, cal destacar que les conductes tenen, en general caràcter lleu, com conduir sota la influència de begudes alcohòliques o drogues o sense carnet, que té una prevalença del 17%. En canvi, les conductes de major gravetat són poc prevalents en la mostra: lesions (11,4%); violència contra la parella (4%); robatori amb violència (0,7%) i agressió sexual (0,7%). D'altra banda, si analitzem la freqüència de delictes d'aquest 29,9% de participants que reporten alguna conducta delictiva, cal dir que és una delinqüència ocasional, ja que parlariem d'una mitjana d'1 delicte cada dos mesos. És cert que, una adequada valoració d'aquestes dades requeriria disposar de dades comparatives, que no estan a l'abast, sobre delinqüència autoinformada en persones complint altres sancions en la comunitat i en població comunitària, però, mancant aquesta informació, creiem que les dades mostren un índex relativament baix de participació delictiva,

tenint en compte que són persones que han estat prèviament condemnades per un delictes.

En tercer lloc hem de fer menció a que durant el compliment de la mesura les persones assumeixin una actitud desistent davant del delictes. La mesura que hem utilitzat ens indica que un 64,4% de la mostra té una actitud totalment desistent davant del futur, considerant gens probable que tornin a cometre la conducta per la que van ser condemnades o que ho siguin per cometre un delictes diferent. En la mesura que acceptem que aquest optimisme reflexa una actitud de cara al futur que fa probable que la persona s'abstingui de cometre actes delictius (Cid, Pedrosa, Ibàñez, Martí, 2021), llavors sembla raonable considerar positius aquests resultats.

Finalment, possiblement el punt més destacat d'aquesta recerca, és el tema de la reinserció. Com s'ha vist en la taula 12, en la que es pregunta als participants quin ha estat l'impacte de la mesura en determinats indicadors de reinserció (positiu, neutre o negatiu), trobem que, si bé normalment per la majoria dels indicadors de reinserció no estan afectats pel compliment de la mesura, pels que sí estan afectats, són més els que indiquen que la mesura ha tingut un impacte positiu en les seves vides que els que indiquen que ha tingut un impacte negatiu. Aquesta diferència és especialment destacada en el benestar personal (47,7% v. 12,8%); la relació familiar (35,1% v. 6,1%), la relació amb els amics (28,4% v. 4,7%) o la relació amb la parella (26,2% v. 4,7%). Si bé ja més ajustat, també en la situació laboral son més els que els hi millora com a conseqüència de la mesura que aquells als que els empitjora (29,5% v. 20,8%) i només en un ítem, la situació econòmica, és la mateixa proporció els que milloren respecte dels que empitjoren (24,2% v 24,2%).

Aquests resultats creiem que han de ser vists com molt positius respecte de la mesura de TBC i confirmen les bones valoracions que sobre la base principalment de raons teòriques i de la recerca en altres països, la criminologia espanyola havia fet d'aquesta sanció, com capaç de tenir un impacte positiu en la reintegració de la persona que l'experimentava (Blay, 2007; Cid, 1997; Torres, 2006).

En la discussió tinguda abans de la redacció d'aquest informe amb els responsables de justícia i els coordinadors dels equips de TBC²², es van apuntar diverses raons per explicar aquests resultats. Entre elles destaquen les següents. S'assenyala que la mesura del TBC és una forma positiva de finalitzar una etapa penal, que contrasta molt amb l'experiència anterior de pas pel sistema de justícia penal. Es considera que es tracta d'una mesura que fomenta uns hàbits i rutines responsables que ajuden a organitzar la vida de les persones i que hauria de ser rellevant en particular per aquest 19,9% de la mostra que està en situació de desocupació. En tercer lloc, es destaca que la família tendeix a valorar positivament el que la persona compleixi amb la mesura. En quart lloc, es destaca que la mesura de TBC serviria per ampliar el capital social de la persona, vinculant-lo amb la comunitat, tant amb les pròpies institucions on es compleix la mesura, en que, en alguns casos, la persona es queda com a voluntari, com amb la xarxa de serveis socials.

Hem comprovat si els resultats en termes de reinserció són millors per les persones desocupades i per les persones ocupades de la mostra i no apareixen diferències importants entre ells. Així per exemple, comparant el percentatge que reporta millora, entre ocupats i desocupats, aquest són els resultats: Benestar personal (47,6% v 46,4%); Relació amb la parella (30,8% v 10,7%); Relació familiar (33,6% v 42,9%); Relació amb els amics (27,1% v 37%); Situació laboral (29,9 v. 32,1%) i Situació econòmica (25,2% v. 21,4%%). Com es veu en alguns ítems, més percentatge d'ocupats reporten una millora i en altres, més percentatge de desocupats reporten millora, no existint una tendència clara.

7.1.2. Impacte de l'estil de supervisió en el compliment dels objectius de la mesura

La recerca aporta resultats parcialment positius per les seves hipòtesis, donat que algunes de les dimensions dels Principis de Supervisió Efectiva (*Core*

22 Veure nota 2.

Correctional Practice) contribueixen a que es compleixin en major mesura els objectius de la mesura de TBC.

No totes les dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva contribueixen a l'assoliment dels objectius de la mesura de TBC i només ho fan en referència a alguns dels objectius de la mesura.

a) Les dimensions rellevants dels Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*)

De les cinc dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva només dos d'elles -l'Ús efectiu de l'autoritat i el Modelatge i Reforç- s'han demostrat que contribueixen a que es compleixin els objectius de la mesura. En la taula següent recordem la definició de la dimensió i les preguntes que hem utilitzat perquè els participants reportessin la seva percepció sobre si el supervisor seguia aquests principis.

Taula 14. Dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*) que fomenten el compliment dels objectius de la mesura.

Dimensió per valorar	Enunciat
Ús efectiu de l'autoritat (Els supervisor ha de guiar l'usuari al compliment d'una manera ferma però justa)	D-02: Confio en el meu delegat/a o referent, li puc explicar els meus progressos i dificultats en el compliment D-03: Considero que el meu delegat/a o referent destaca els aspectes positius de la meva conducta per sobre dels negatius D-07: El meu delegat/a o referent em fa participar i donar les meves opinions a l'hora de prendre decisions. D-27: El meu delegat/a o referent m'ajuda a resoldre els meus problemes.

Dimensió per valorar	Enunciat
<p>Modelatge i reforç (El supervisor ha de ser un model de conducta per l'infractor, ha de reforçar més que castigar, ha de desaprovar el comportament antisocial i ha de practicar la conducta prosocial)</p>	<p>D-05: Quan he pres bones decisions, el meu delegat/da o referent m'encoratja a continuar així</p> <p>D-08: Quan tinc conductes adequades el meu delegat/da o referent em recorda els beneficis de mantenir aquesta conducta</p> <p>D-25: El meu delegat/da o referent m'ajuda a entendre quines coses han contribuït als meus problemes legals</p> <p>D-26: El meu delegat/da o referent m'ajuda a pensar en el meu comportament</p>

Que siguin aquestes dues dimensions de la pràctica de la supervisió les que resulten rellevants per l'efectivitat de la mesura resulta coherent amb la literatura que ha testat, de manera específica, les dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva i en la que es destaca que els dos principis més rellevants d'aquest model són justament el principi d'Autoritat i el de Modelatge i Reforç. Respecte de la primera dimensió -Us efectiu de l'autoritat- diversos autors (Kennealy, Skeem, Manchak i Louden) 2012; Skem, Louden, Polaschek i Camp, 2007) han destacat que el model autoritatiu és el que millor funciona en les relacions supervisor i client. En aquest model d'exercici de l'autoritat, destaca la idea de que el supervisor ha de guiar a l'usuari cap al compliment de les obligacions de la mesura, de manera que està atent al compliment per part de l'usuari, però destaca més els seus avenços que els aspectes negatius. D'altra banda en aquest model d'autoritat importa que l'usuari pugui expressar les seves opinions i que aquestes siguin considerades, de tal manera que atribueixi legitimitat al seu supervisor (Skem *et al*, 2007).

Respecte del segon principi que resulta rellevant en aquesta recerca -el principi de Modelatge i Reforç- també és dels que troba més reafirmació en la recerca. Destaca en aquest sentit la recerca de Trotter (1996) que mostra justament que quan el supervisor, d'una banda, reforça les accions i expressions prosocial per part de l'usuari -com la seva puntualitat, que compleixi amb les cites, que porti el treball comunitari encomanat, que accepti responsabilitat pels delictes, que busqui feina si no la té- i, d'una altra, és un model prosocial -el

supervisor és puntual, és una persona en la que es pot confiar, tracta correctament a l'usuari i expressa punts de vista correctes- llavors es redueixen de manera important les revocacions de les mesures penals alternatives.

El fet que les altres dimensions dels Principis de la Supervisió Efectiva , com la Solució de problemes, l'Ús de recursos comunitaris, i la Qualitat de la relació no resultin rellevants en aquesta recerca, tampoc és infreqüent en la recerca prèvia. D'una banda s'ha posat de manifest que en contextos en que el supervisor representa un rol dual -prestar suport i orientar a l'usuari al compliment- les dimensions més relacionals que expressen els altres principis, i que poden requerir un treball conjunt del supervisor i de l'usuari, no siguin tan importants com en contextos en que la relació entre el terapeuta i l'usuari es voluntària (Skem *et. al.*, 2007). Al mateix resultat s'arriba en la recerca de Trotter (1996) abans citada en que la idea, captada per la dimensió relativa a la relació, en base a la qual el delegat ha de ser comprensiu i donar importància al punt de vista del client, no apareix com rellevant per explicar el compliment de les obligacions per part de l'usuari.

b) Objectius de la mesura influïts per l'estil de supervisió

El grau de compliment per part de l'usuari de les obligacions pròpies de la mesura de TBC -assistència a les cites, puntualitat, realització del treball assignat, obediència, bon comportament, absència de consum de drogues i avís d'absències- augmenta tant perquè el supervisor sigui percebut com una persona que fa un ús just de l'autoritat, com perquè en la seva actuació reforci les accions i expressions prosocials de l'usuari i sigui vist com un model prosocial de conducta. En la discussió tinguda amb els responsables de justícia i coordinadors dels equips de TBC es va considerar coherent que fos en referència al compliment de les obligacions pròpies de la mesura on més es veiés l'impacte de l'estil de supervisió, ja que la tasca central del supervisor (del delegat o del referent de l'entitat) consisteix justament en garantir que l'usuari compleixi amb les obligacions de la mesura.

En canvi, l'impacte de l'estil de supervisió resulta només marginalment significatiu, pel que fa a l'ús correcte de l'autoritat, respecte de la variabilitat

delictiva durant el compliment de la mesura. Sobre aquests resultats negatius de l'estil de supervisió en la delinqüència, que contrasten amb la literatura prèvia, es van fer plantejar en la discussió amb responsables de justícia i coordinadors d'equips de TBC les següents explicacions. D'una banda es va fer menció a que en el context de la mesura de TBC no es treballa com un objectiu principal la reducció de les necessitats criminògenes que podrien afectar a la comissió de delictes durant el compliment de la mesura. A més, es comenta, que quan el supervisor és el referent de l'entitat, aquesta persona no té cap tipus de preparació per abordar aquestes necessitats.

És cert que les mitjanes en les puntuacions del seguiment dels principis del CCP són més altes quan els supervisors són delegats que quan són referents de l'entitat, no obstant aquestes diferències no són estadísticament significatives²³.

Taula 15. Diferències de mitjanes entre delegats i referents en el seguiment dels Principis de la Supervisió Efectiva

Principi	Delegat	Referent
Ús correcte de l'autoritat	6,2	5,9
Modelatge i Reforç	6	5,6
Solució de problemes	5,7	5,2
Us recursos comunitaris	6	5,3
Relació	6,3	6,3

Encara que l'estil de supervisió no és significatiu (només ho és marginalment) respecte de la variabilitat delictiva durant el compliment de la mesura, sí que té incidència en el desistiment. En aquest sentit els usuaris que estan supervisats per un supervisor que fa un ús més correcte de l'autoritat desenvolupen en major mesura una actitud desistent davant del futur. Per tant, resulta esperable,

23 Les diferències de valors només són significatives en la dimensió "ús de recursos comunitaris", en que els que tenen com a supervisor a un delegat reporten una puntuació més alta en aquesta dimensió.

que a mig termini, l'estil de supervisió del delegat o del referent sí tingui una afectació en les possibilitats de reincidència una vegada finalitzada la mesura. Finalment, l'usuari que és supervisat per un delegat o referent que exercita en major mesura el modelatge i reforç es reinserta en major mesura que la resta. Aquest resultat es va considerar coherent en la reunió citada, ja que el modelatge i reforç es projecta no només sobre el compliment de les obligacions de la mesura sinó també sobre el fet que l'usuari porti a terme una vida convencional.

7.1.3. Diferències de gènere en el compliment dels objectius de la mesura

Tal com s'ha vist en la taula de regressió, les dones assoleixen pitjor alguns dels objectius de la pena de TBC. D'una banda, el fet de ser dona augmenta l'incompliment del TBC i d'altra banda les dones assoleixen nivells més baixos de reinserció a conseqüència de la mesura que els homes. Aquestes conclusions confirmen resultats anteriors de la recerca a Catalunya en el sentit que les dones experimenten pitjor el TBC que els homes en funció de les majors dificultats que es troben per raons de gènere. En aquest sentit, Vasilescu (2019) destaca, entre altres factors, que per les dones el compliment de les obligacions del TBC pot més fàcilment entrar en conflicte amb les obligacions familiar i, en particular, amb la cura dels fills (Vasilescu, 2019: 139). A més, la mateixa autora assenyala que les dones penades a MPA es troben en situació econòmica més precària que els homes i es troben també per tant amb més dificultat de fe front a les despeses de transport al lloc de treball (Vasilescu, 2019: 151).

De la mateixa manera la recerca apunta a que existeixen diferències entre homes i dones en els nivells de reinserció i el fet de ser dona disminueix les possibilitats de reinserció de manera significativa. En la discussió esmentada amb els responsables de la Secretaria General de Reparació i Mesures Penals i els coordinadors dels equips de TBC es van apuntar possibles explicacions per aquest impacte menys positiu en les dones que en els homes i es va destacar que els treballs de les dones en el marc del TBC reproduïen els models patriarcals, i que els treballs que s'ofereixen a les dones per complir el

TBC tenen menys inserció professional que els que s'ofereixen als homes, tal com també s'ha sostingut en la recerca més recent (Vasilescu, 2019, pp. 219 i ss.). També es destaca en la discussió el fet que el sistema penal també reflecteix la situació de desigualtat en la que es troben les dones en altres àmbits de la vida.

Per tal d'aprofundir en aquesta discussió hem procedit a descriure els resultats de reinserció de forma diferenciada entre homes i dones i el resultat es mostra e la taula següent:

Taula 16. Diferències entre homes i dones pel que fa al impacte de la mesura en la reinserció

Aspecte	Millora	No afectada	Empitjora
Benestar personal dones	29.63%	55.56%	14.81%
Benestar personal homes	51.64%	36.07%	12.30%
Relació familiar dones	25.93%	70.37%	3.70%
Relació familiar homes	37.19%	56.20%	6.61%
Situació laboral dones	22.22%	62.96%	14.81%
Situació laboral homes	31.15%	46.72%	22.13%
Relació amics dones	11.54%	88.46%	0.00%
Relació amics homes	31.97%	62.30%	5.74%
Relació amb la parella dones	14.81%	81.48%	3.70%
Relació amb la parella homes	28.69%	63.11%	8.20%
Situació econòmica dones	3.70%	74.07%	22.22%
Situació econòmica homes	28.69%	46.72%	24.59%
Relació veïnat dones	3.70%	96.30%	0.00%
Relació veïnat homes	22.50%	70.83%	6.67%

D'aquesta taula, es poden extreure tres consideracions. D'una banda, per les dones és més freqüent que el pas pel TBC sigui una experiència neutra -sense impacte negatiu ni positiu-. En segon lloc, les dones reporten en menor mesura que els homes que el pas pel TBC ha empitjorat les seves perspectives de

reinserció. Però, en tercer lloc, la diferència més destacada, i que segurament és la que contribueix a que la mesura tingui major impacte positiu en els homes que en les dones, és el fet que per una major proporció d'homes que de dones la mesura ha comportat una millora en les seves perspectives de reinserció²⁴.

7.1.4. Altres factors que influeixen en el compliment dels objectius de la mesura

a) Factors que dificulten l'assoliment dels objectius de la mesura

En aquesta recerca s'han pres en consideració tres factors que d'acord a la recerca prèvia dificulten que les mesures penals puguin complir els seus objectius: el desavantatge sociofamiliar, les condemnes prèvies i el consum de drogues. Tots ells són factors que reflecteixen diferents aspectes en que el passat d'una persona té influència en el present, fent més difícil que la persona pugui emprendre un procés de canvi. Tal com expliquen Sampson i Laub (1997), el fet que la persona vagi acumulant condemnes a la vida, sobre tot quan interactua amb factors de desavantatge familiar, desvincula a la persona de la societat i facilita l'estabilitat en la carrera delictiva.

La rellevància d'aquests factors també es confirmen en la present recerca. D'una banda les condemnes prèvies augmenten la variabilitat de delictes durant el compliment de la condemna i disminueixen el desistiment. D'una altra banda el desavantatge familiar disminueix el grau de compliment de les obligacions de la mesura. Sorprenentment, en aquesta recerca, el consum de drogues no afecta a l'assoliment de cap dels objectius de la mesura.

b) Factors que afavoreixen l'assoliment dels objectius de la mesura

La recerca prèvia internacional i la pròpia del nostre grup de recerca ens indica que el suport familiar i comunitari que la persona rebi facilita que les persones que compleixin una mesura penal emprenguin un procés de canvi. En anteriors

24 Comparant només homes i dones que reporten impacte per la mesura, en alguns ítems la proporció dels que els impacta positivament és favorable als homes (Benestar personal i situació econòmica), en altres a les dones (relació parella, amics i veïnat) i pràcticament igual en la resta (relacions familiars i situació laboral).

recerques del grup, s'ha destacat que no només els vincles forts, com són els vincles familiars, tenen una influència en afavorir els processos de canvi (Cid i Martí, 2012 i 2017), sinó que també els vincles febles, amb amics, coneguts, parents i professionals dels serveis de justícia i dels serveis socials, poden servir per ampliar el capital social de la persona i facilitar el procés de canvi (Martí i Cid, 2015; Martí *et al.*, 2021).

En aquesta recerca, el grau de suport familiar no es demostra rellevant per l'assoliment dels objectius de la mesura (només resulta marginalment significatiu per incrementar el grau de reinserció). En canvi, el suport comunitari resulta rellevant tant per incrementar el grau de compliment de les obligacions de la mesura, com per reduir la variabilitat de delictes durant la mesura.

Aquests resultats confirmen la importància que tenen aquests vincles febles en l'assoliment dels objectius de la mesura.

7.2. Limitacions

Aquesta recerca té algunes limitacions. En primer lloc ha desenvolupat uns material propis per tal de testar la percepció del seguiment dels Principis de la Supervisió Efectiva per part del supervisor que haurien de ser revisats per tal de millorar la seva fiabilitat. A més, alguna de les escales usades en la recerca té una fiabilitat baixa.

En segon lloc, en el procediment de mostreig només un 28,1% dels que havien estat cridats a participar van donar el seu consentiment, sent la resta persones suplents. Es possible que això hagi afectat als descriptius de la recerca, reflectint una major predisposició al compliment dels objectius de la mesura.

En tercer lloc, sent una recerca transversal, no es poden establir amb total certesa relacions causals, donat que podria ser que sigui el compliment dels objectius de la mesura el que porti a una valoració millor del supervisor.

7.3. Implicacions

Plantegem aquestes implicacions de manera provisional, ja que està previst en els futurs mesos continuar les reunions que vàrem tenir amb responsables de Justícia, d'APIP i amb coordinadors d'equips, integrant a Delegats d'Execució de Mesures (DEM). D'aquestes reunions esperem extreure noves idees per tal de poder posar en pràctica els resultats de la recerca.

Ens limitem per tant a formular les àrees en les que la recerca sembla indicar que s'hauria de treballar per tal de millorar el compliment dels objectius del TBC.

En primer lloc, cal plantejar la importància de la formació en els Principis de la Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*), per part dels delegats i dels referents. El repte aquí consisteix en que mentre els delegats ja tenen una formació prèvia pel desenvolupament d'aquestes habilitats, no necessàriament és així amb els referents de les entitats. En tot cas, cal plantejar quins serien els materials d'aquestes formacions, els formadors i el seu abast.

En segon lloc, en aquest pla de formació, resulta important plantejar com es pot incidir més en el tema de la delinqüència durant l'execució de la mesura. Cal plantejar en quina mesura seria raonable que existís una focalització més intensa en aquelles persones amb majors necessitats criminògenes.

En tercer lloc cal considerar que existeixen persones amb uns factors previs de desavantatge (familiar i penal) que dificulten assolir els objectius de rehabilitació i de reinserció de la mesura. Sembla que aquestes persones necessiten més atenció si es vol tractar de compensar aquestes desigualtats prèvies.

En quart lloc, la recerca reafirma els resultats d'anteriors estudis (Vasilescu, 2019) en el sentit de la importància que es prengui en consideració que, en general, el compliment del TBC és, en funció de la situació social i les responsabilitats familiars, més difícil per les dones que pels homes i que possiblement això també influeix en que l'efecte del TBC en la reinserció sigui més positiu pels homes que per les dones. En aquest sentit, la demanda de

Vasilescu (2019), d'una execució penal capaç de flexibilitat l'execució per fer-la compatible amb les necessitats de les dones usuàries resulta compatible (Vasilescu, 2019: 139).

En cinquè lloc, i finalment, la recerca ens mostra la rellevància del suport comunitari per complir les finalitats de la mesura. Aquest resultat de la recerca apunta a la importància que, en referència a aquelles persones que poden tenir carència de vincles febles en la seva xarxa, els professionals que executen la mesura puguin disposar d'un pla per millorar-los.

8. Bibliografía

- Andrews, D., Bonta, J. (1990). Classification for Effective Rehabilitation. *Criminal Justice and Behaviour*, 17,19-52.
- Andrews, D., Zinger, I., Hoge, R. D., Bonta, J., Gendreau, P., Cullen F. (1990). [Does Correctional Treatment Work? A Clinically Relevant and Psychologically Informed Meta-Analysis](#). *Criminology*, 28(3), 369–404.
- Andrews, D., Bonta, J. (2003). *The Psychology of Criminal Conduct*. Anderson.
- Blay, E. (2007). La Pena de Trabajo en Beneficio de la Comunidad. Atelier.
- Cid, J. (1997). El Trabajo en Beneficio de la Comunidad. A J. Cid i E. Larrauri (eds), *Penas Alternativas a la Prisión* (90-118). Bosch.
- Cid, J. (2009). La Elección del Castigo. Suspensión o Probation versus Prisión. Bosch.
- Cid, J. (2020). [El Futuro de la Prisión en España](#). *Revista Española de Investigación Criminológica*,18(1),1-32.
- Cid, J., Marti, J. (2012). Turning Points and Returning Points. Understanding the Role of Family Ties in the Process of Desistance. *European Journal of Criminology*, 9(6), 603-620.
- Cid, J., Martí, J. (2017). [Imprisonment, Social Support and Desistance: A Theoretical Approach to Pathways of Desistance and Persistence for Imprisoned Men](#). *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 61(13), 1433-1454.
- Cid, J., Pedrosa, A., Ibáñez, A., Martí, J. (2021). [Does the Experience of Imprisonment Affect Optimism about Reentry?](#). *The Prison Journal*, 101(1), 80-101.
- Cullen, F., Jonson, C., Mears, D. (2017). [Reinventing Community Corrections](#). *Crime and Justice*, 46, 27–93.

- Dowden, C., Andrews, D. (2004). [The Importance of Staff Practice in Delivering Effective Correctional Treatment: A Meta-Analytic Review of Core Correctional Practice](#). *International Journal of Offender Therapy and comparative criminology*, 48(2), 203-214.
- Dünkel, F. (2017). [European Penology: The Rise and Fall of Prison Population Rates in Europe in Times of Migrant Crises and Terrorism](#). *European Journal of Criminology*, 14(6), 629-653.
- Granovetter, M. (1973). The Strength of Weak Ties. *The American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380.
- Haas, S., Spence, D. (2017). [Use of Core Correctional Practice and Inmate Preparedness for Release](#). *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 61(13), 1455-1477.
- Kennealy, P., Skeem, J., Manchak, S., Loudon, J. (2012). [Firm, Fair and Caring Officer-Offender Relationship Protect Against Supervision Failure](#). *Law and Human Behaviour*, 36(6), 496-505.
- Luque, E., Ferrer, M., Capdevila, M. (2005). [La Reincidència Penitenciària a Catalunya. Barcelona, Centre D'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada](#).
- Manchak, S., Skeem, J., Rook, K. S. (2014). [Care, Control, Or Both? Characterizing Major Dimensions of the Mandated Treatment Relationship](#). *Law and Human Behavior*, 38, 47–57.
- Martí, J., Albani, E., Ibàñez, A., Cid, J. (2021). [Personal Networks and Desistance from Crime in Young Offenders](#). *European Journal of Criminology*, 18(2), 235–253.
- Martí, J., Cid, J. (2015). [Encarcelamiento, Lazos Familiares y Reincidencia. Explorando los Límites del Familismo](#). *Revista Internacional de Sociología*, 73(1), E002.
- Maruna, S. (2001). Making Good. How ex-Convicts Reform and Rebuild their Lives. American Psychological Association.

- McNeill, F. (2019). Resettlement, Reintegration and Desistance In Europe. A F. Dünkel, I. Pruin, A. Storgaard, J. Weber (eds.), *Prisoner Resettlement in Europe* (pp. 365-383). Routledge.
- Raphael, S., Stoll, M. (2009). *Do Prisons Make us Safer?* Russell Sage Foundation.
- Raynor, P., Ugwudike, P., Vanstone, M. (2014). [The Impact of Skills in Probation Work: A Reconviction Study](#). *Criminology and Criminal Justice*, 14(2), 235-249.
- Redondo, S. (2017). Evaluación y Tratamiento de los Delincuentes. Jóvenes y Adultos. Pirámide.
- Sampson, R., Laub, J. (1993). *Crime in the Making: Pathways and Turning Points through Life*. Harvard University Press.
- Sampson, R., Laub, J. (1997). A Life-Course Theory of Cumulative Disadvantage and the Stability of Delinquency. A T. Thornberry (ed.). *Developmental Theories of Crime and Delinquency* (pp. 113-161). Transaction Publishers.
- Skeem, J., Loudon, J., Polaschek, D., Camp, J. (2007). Assessing Relationship Quality in Mandated Community Treatment: Blending Care with Control. *Psychological Assessment*, 19, 397–410.
- Tonry, M. (2014). [Why Crime Rates Are Falling throughout the Western World](#). *Crime and Justice*, 43(1), 1-63.
- Torres, N. (2006). *La Pena de Trabajos en Beneficio de la Comunidad*. Tirant Lo Blanch.
- Trotter, C. (1996). [The impact of different supervision practices in community corrections: cause for optimism](#). *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 29(1), 29-45.
- Vasilescu, C. (2019). [Análisis de la Ejecución de las Medidas Penales Alternativas desde una Perspectiva de Género](#). Universitat de Girona [Tesi Doctoral].

Whetzel, J., Lowenkamp, C. (2011). Who Cares what Offenders Think? New Insights from Offenders Surveys. *Federal Probation*, 75(2), 13-15.

9. Annexos

9.1. Annex 1: Enquesta projecte “Supervisió en llibertat”

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE BARCELONA

**GRUPO DE INVESTIGACION EN DESISTIMIENTO DEL DELITO Y
POLÍTICAS DE REINSERCIÓN**

**PROYECTO “SUPERVISIÓN EN LIBERTAD” TRABAJO EN
BENEFICIO DE LA COMUNIDAD**

Antes de empezar este cuestionario le queremos agradecer que haya aceptado cooperar con esta investigación que está dirigida a conocer si la experiencia de cumplir una medida de trabajo en beneficio de la comunidad es útil para la rehabilitación y reinserción de las personas que la experimentan.

Esta investigación no recoge ningún dato de identificación de carácter personal. EL CUESTIONARIO ES ANÓNIMO.

Le pedimos que conteste con la máxima sinceridad posible y que, ante cualquier duda sobre las preguntas, consulte con las personas colaboradoras.

Una vez que haya finalizado el cuestionario le pedimos que:

- Revise que no se ha dejado ninguna pregunta sin contestar. Existen preguntas en los dos lados de la hoja.
- Ponga el cuestionario en el sobre en blanco que se le ha facilitado y lo deposite en la caja de cartón que encuentra en la sala (sin poner ningún nombre).

A) DATOS DEMOGRÁFICOS

A-1. Indique su edad:

Indique su edad

A-2. ¿Cuál es su sexo?

Hombre

Mujer

Otros

A-3. ¿Cuál es su nacionalidad?

Española (dispone de DNI)

Extranjera (Unión Europea)

Extranjera (Otras)

A-4. ¿Cuál es su estado civil?

Casado/a

Pareja estable

Soltero/a

Otros (indicar):

A-5. ¿Tiene hijos?

Sí

Número de hijos:

No

B) CIRCUNSTANCIAS PERSONALES Y FAMILIARES EN LA INFANCIA

En esta parte del cuestionario le vamos a preguntar sobre su situación personal y familiar durante su infancia. Le pedimos que piense en **cuando usted tenía aproximadamente 14 años**.

B-1. A los 14 años, indique con qué personas vivía:

- Con madre y padre y, en su caso, hermanos
- Sólo con madre o sólo con su padre y, en su caso, hermanos.
- Otra situación. Indique cuál:

B-2. Indique el número de hermanos (y hermanastros) que tenía a los 14 años y con los que convivía **(sin incluirse a usted)**:

Cantidad de hermanos y hermanastros con 14 años (sin incluirse a usted)

B-3. A los 14 años, indique cómo era la situación económica de su familia

- Muy buena
- Buena
- Regular
- Mala

B-4. A los 14 años, indique cómo se sentía querido por su familia.

- Mucho
- Bastante
- Poco
- Nada

B-5. A los 14 años, indique si asistía regularmente a la escuela.

- Siempre
- Bastante

Poco

Nada

B-6. A los 14 años indique sí se sentía controlado por su familia.

Mucho

Bastante

Poco

Nada

B-7. A los 14 años indique si sufría golpes o agresiones por parte alguien de su familia.

Muchas veces

Algunas veces

Casi nunca

Nunca

B-8. A los 14 años indique cómo era de frecuente la delincuencia en el barrio en el que usted vivía

Muy frecuente

Bastante frecuente

Poco frecuente

Nada frecuente

B-9. A los 14 años, indique si tenía amigos que cometían delitos como hurtos, robos o tráfico de drogas.

Muchos

Bastantes

Alguno

Ninguno

B-10. A los 14 años, indique si había personas en su entorno familiar (padres y hermanos) que cometían delitos como hurtos, robos o tráfico de drogas.

Muchos

Bastantes

Alguno

Ninguno

B-11. A los 14 años indique si había personas en su entorno familiar (padres y hermanos) que fueran adictas al alcohol, drogas ilegales o psicofármacos.

Muchas

Bastantes

Alguna

Ninguna

B-12. Después de los 14 años (y hasta la actualidad) indique si ha sufrido en alguna ocasión golpes o agresiones por parte de su pareja.

Muchas veces

Bastantes veces

Alguna vez

Ninguna vez

B-13. ¿Qué nivel de estudios había completado su **padre (o persona que ejercía de tutor)** cuando usted tenía 14 años?

Sin estudios

Educación obligatoria (graduado escolar, ESO)

Educación secundaria post-obligatoria (bachillerato, formación profesional)

Estudios universitarios

No lo sé

B-14. ¿Qué nivel de estudios había completado su **madre (o persona que ejercía de tutora)** cuando usted tenía 14 años?

Sin estudios

Educación obligatoria (Graduado escolar, ESO)

Educación secundaria post-obligatoria (bachillerato, formación profesional)

Estudios universitarios

No lo sé

C) RELACIÓN CON SU DELEGADO/A O REFERENTE

A continuación, le vamos a preguntar sobre la relación que ha establecido con su delegado/a o referente durante el cumplimiento de la medida. El delegado/a es la persona de justicia con la que se entrevistó por primera vez y con quien se ve en los juzgados. El referente de la entidad es la persona que le supervisa en su lugar de trabajo. Usted debe contestar las siguientes preguntas atendiendo a con qué persona ha tenido mayor relación (el delegado/a o el referente de la entidad). Esta es la parte fundamental de este cuestionario. Le rogamos que conteste con la máxima precisión y que consulte ante cualquier duda.

C.1. La persona de justicia con la que he tenido una relación más estrecha durante el cumplimiento de la medida es:

Delegado/a

Referente entidad

A partir de aquí todas las preguntas de este bloque deben ser contestadas en referencia a la persona que haya marcado en la pregunta C-1

C-2. Indique el género de su delegado/a o referente

Hombre

Mujer

Otros

C-3. Sabe el nombre de su delegado/a o referente

Sí

No

C-4. En el caso de que lo necesitara, sabría cómo contactar con su delegado/a o referente

Sí

No

C-5. Identifica con claridad a la persona que ha ejercido como su delegado/a o referente durante el cumplimiento de la medida en libertad

Sí

No ¿Por qué no lo identifica? Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

C-6. Cantidad de veces que ha conversado con su delegado/a o referente durante el cumplimiento de la medida.

Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

C-7. Indique cuanto han durado normalmente estas conversaciones (minutos)

Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

D) APRECIACIÓN DEL PARTICIPANTE

Lea cada declaración cuidadosamente y al responder las preguntas, piense en la relación que tiene con su delegado/a o referente.

Para cada declaración, complete si considera que esa afirmación describe o no la relación con su delegado/a o referente, en donde 1 es “nunca” y 7 es “siempre”. Marque solo UNA casilla para cada declaración.

LAS PREGUNTAS EMPIEZAN EN LA PÁGINA SIGUIENTE

Declaración	Frecuencia de 1 a 7 (1 es nunca y 7 es siempre)
D-1. A mi delegado/a o referente le importa mi futuro.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-2. Confío en mi delegado/a o referente, le puedo explicar mis progresos y dificultades en el cumplimiento.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-3. Considero que mi delegado/a o referente destaca los aspectos positivos de mi conducta por encima de los negativos	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-4. Cuando estoy en una situación que me puede generar problemas, mi delegado/a o referente me plantea los riesgos y consecuencias y me motiva a continuar por el buen camino.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-5. Cuando he tomado buenas decisiones, mi delegado/a o referente me alienta a continuar de esa manera.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-6. Cuando mi delegado/a o referente me explica, lo hace de una manera calmada y tranquila.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-7. Cuando no cumplo algunas de mis obligaciones, mi delegado/a o referente me lo reprocha, pero atiende a mis circunstancias individuales para evitar que suceda en el futuro.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-8. Cuando tengo conductas adecuadas o cuando mejoro, mi delegado/a o referente me recuerda los beneficios de mantener esta conducta.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-9. El delegado/a o referente toma en cuenta mi opinión con respecto a mis problemas.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-10. Me es fácil comunicarme con mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-11. Me siento cómodo hablando con mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-12. Me siento menospreciado por mi delegado/a o referente por el delito que he cometido.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-13. Mi delegado/a o referente toma en consideración mi punto de vista de las cosas y toma en cuenta mis problemas.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-14. Mi delegado/a o referente cree que puedo cambiar.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-15. Mi delegado/a o referente dice lo que siente y piensa.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-16. Mi delegado/a o referente en ocasiones tiene que mostrarse firme en sus decisiones, pero aplica las reglas de manera justa.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

Declaración	Frecuencia de 1 a 7 (1 es nunca y 7 es siempre)
D-17. Mi delegado/a o referente es capaz de ponerse en mi lugar.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-18. Mi delegado/a o referente es respetuoso para indicarme lo que él considera lo mejor para mí, aun cuando haya cometido errores o haya violado algún aspecto de mi medida de cumplimiento.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-19. Mi delegado/a o referente es sincero conmigo tanto para decirme lo que he hecho bien como lo que he hecho mal.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-20. Mi delegado/a o referente es un modelo positivo a seguir para mí.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-21. Mi delegado/a o referente está cómodo en mi presencia.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-22. Mi delegado/a o referente está pendiente de mi caso.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-23. Mi delegado/a o referente hace lo que dice que hará.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-24. Mi delegado/a o referente me apoya.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-25. Mi delegado/a o referente me ayuda a entender qué cosas han contribuido a mis problemas legales (drogas, alcohol, rabia, mi actitud, etc.).	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-26. Mi delegado/a o referente me ayuda a pensar en mi comportamiento.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-27. Mi delegado/a o referente me ayuda a resolver mis problemas.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-28. Mi delegado/a o referente me dice que cosas debo mejorar para cumplir con los objetivos.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-29. Mi delegado/a o referente me enseña cómo evitar personas o situaciones que me pueden poner en problemas.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-30. Mi delegado/a o referente me enseña cosas que son útiles en mi vida diaria.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-31. Mi delegado/a o referente me entiende.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-32. Mi delegado/a o referente me escucha.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-33. Mi delegado/a o referente me explica claramente qué es lo que yo espero que yo haga para cumplir los objetivos de nuestras reuniones.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

Declaración	Frecuencia de 1 a 7 (1 es nunca y 7 es siempre)
D-34. Mi delegado/a o referente me explica los beneficios que puedo tener si acepto la ayuda externa	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-35. Mi delegado/a o referente me ha explicado claramente cuál es su función dentro de mi cumplimiento de medida.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-36. Mi delegado/a o referente me ha explicado claramente las consecuencias de los errores que puedo cometer o que he cometido.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-37. Mi delegado/a o referente me hace participar y dar mis opiniones a la hora de tomar decisiones.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-38. Mi delegado/a o referente me presta atención.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-39. Mi delegado/a o referente sabe dónde puedo conseguir ayuda para resolver mis problemas, por ejemplo, para hacer un curso o programa.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-40. Mi delegado/a o referente se asegura de que entiendo lo que ha explicado.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-41. Mi delegado/a o referente se comporta de manera respetuosa durante las sesiones.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-42. Mi delegado/a o referente se ha dado cuenta de cuáles son mis problemas reales.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-43. Mi delegado/a o referente se interesa por los motivos que me llevaron a delinquir.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-44. Mi delegado/a o referente se preocupa por mí y por mi situación.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-45. Mi delegado/a o referente tiene en cuenta mis sentimientos.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-46. Siento que mi delegado/a o referente es sincero conmigo, aun cuando se enoja.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-47. Siento que mi delegado/a o referente me regaña cuando me equivoco.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-48. Siento que puedo confiar en mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
D-49. Tengo una buena relación con mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

E) INFRACCIONES DURANTE EL CUMPLIMIENTO DE LA MEDIDA

En este apartado le pedimos que conteste con la máxima sinceridad posible a las infracciones penales que pueda haber cometido durante el cumplimiento de la medida de supervisión en libertad. Recuerde, por favor, que este cuestionario es totalmente anónimo y que no contiene ningún dato de identificación personal.

E-1. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Ha conducido alguna vez sin carné o bajo la influencia de bebidas alcohólicas/drogas?

- Sí Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
- No

E-2. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Se ha peleado alguna vez con su pareja, empujándola o golpeándola?

- Sí Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
- No

E-3. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Se ha peleado alguna vez con alguien (que no sea su pareja), empujándolo o golpeándolo?

- Sí
- No

E-4. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Ha vendido o traficado alguna vez con drogas ilegales?

- Sí Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
- No

E.5. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Ha sustraído alguna cosa (sin utilizar ni fuerza, ni violencia)?

Sí Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

No

E-6. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Ha entrado con fuerza en una casa/local/vehículo para coger algo de dentro?

Sí

No

E-7. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Ha sustraído alguna cosa de alguien con violencia?

Sí Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

No

E-8. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Ha agredido o abusado sexualmente de otra persona?

Sí Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

No

E-9. Durante el cumplimiento de la medida, ¿Ha cometido algún otro delito?

Sí Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

No

Indique cuál: Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

F) CUMPLIMIENTO DE OBLIGACIONES DURANTE LA MEDIDA

Como usted sabe, la medida de Trabajo en Beneficio de la Comunidad comporta unas obligaciones. En las siguientes preguntas, le preguntamos sobre el grado en que está cumpliendo con estas obligaciones durante su medida. Recuerde que esta encuesta es anónima y no recoge ningún dato relativo a la identificación personal.

Declaración	Frecuencia de 1 a 4 (1 es nunca y 4 es siempre)
F-1. He asistido a las citas con mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
F-2. He llegado puntual a las citas con mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
F-3. He asistido a mis citas en el lugar de trabajo.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
F-4. He consumido alcohol/drogas antes de asistir a mi lugar de trabajo.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
F-5. Me he comportado correctamente en mi lugar de trabajo.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
F-6. He obedecido a las indicaciones que se me han dado relativas al cumplimiento de la medida.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
F-7. Cuando he faltado a alguna cita, he avisado con anterioridad.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

G) TRAYECTORIA EDUCATIVA Y LABORAL

G-1. ¿Hasta qué edad estuvo estudiando?

Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

G-2. Indique los estudios que haya finalizado

- Sin educación obligatoria
- Educación obligatoria (Graduado escolar, ESO)
- Educación secundaria post-obligatoria (bachillerato, formación profesional)
- Estudios universitarios
- No lo sé

G-3. Desde los 16 años hasta la actualidad, indique qué define mejor su situación laboral.

- Todo el tiempo trabajando o estudiando
- La mayor parte del tiempo trabajando o estudiando
- La mayor parte del tiempo desocupado
- Todo el tiempo desocupado
- Otra situación (indicar):

G-4. En los periodos que ha estado trabajando, indique si ha estado cotizando a la seguridad social:

- Siempre
- La mayor parte del tiempo
- Poco tiempo
- Nunca

G-5. Indique el tiempo que lleva cotizando a la seguridad social hasta la actualidad:

Años y meses:

Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

H) USO DE SUSTANCIAS

A continuación, le vamos a preguntar sobre su uso de ciertas sustancias en la actualidad:

Pregunta	A diario	Algunas veces a la semana	Una vez a la semana	Una vez al mes	Menos de una vez al mes	No consumo
H-1. ¿Con qué frecuencia consume alcohol?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H-2. ¿Con qué frecuencia llega a beber alcohol hasta el punto de emborracharse?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H-3. ¿Con qué frecuencia consume heroína?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H-4. ¿Con qué frecuencia consume metadona?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H-6. ¿Con qué frecuencia consume anfetaminas?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H-7. ¿Con qué frecuencia consume éxtasis?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H-8. ¿Con qué frecuencia consume hachís?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Pregunta	A diario	Algunas veces a la semana	Una vez a la semana	Una vez al mes	Menos de una vez al mes	No consumo
H-9. ¿Con qué frecuencia consume psicofármacos (tranquilizantes, ansiolíticos, etc.)?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H-10. ¿Con qué frecuencia consume alguna otra droga? Indique cuál:	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I) SITUACIÓN SOCIOFAMILIAR DURANTE EL CUMPLIMIENTO DE LA MEDIDA

En esta parte del cuestionario, le preguntamos sobre su situación familiar, laboral y de relación con la comunidad el cumplimiento de la medida. Considere a su familia aquellas personas con las que convive o que son para usted más importantes.

Indique su grado de acuerdo con las siguientes afirmaciones:

AFIRMACIÓN	MUY DE ACUERDO	BASTANTE DE ACUERDO	POCO DE ACUERDO	NADA DE ACUERDO
I-1. Me he sentido acompañado por mi familia durante mi medida.	☐	☐	☐	☐
I-2. Mi familia me ha prestado apoyo económico durante mi medida.	☐	☐	☐	☐
I-3. Me he sentido querido por mi familia durante mi medida.	☐	☐	☐	☐
I-4. Mi familia se ha sacrificado por mí durante mi medida.	☐	☐	☐	☐
I-5. Me siento en deuda con mi familia por el apoyo que me ha prestado durante mi medida.	☐	☐	☐	☐
I-6. Mi familia me ha pedido que cambiara.	☐	☐	☐	☐
I-7. Mi familia me ha motivado a participar en actividades durante mi medida.	☐	☐	☐	☐

AFIRMACIÓN	MUY DE ACUERDO	BASTANTE DE ACUERDO	POCO DE ACUERDO	NADA DE ACUERDO
I-8. He sufrido violencia por parte de mi familia.	☐	☐	☐	☐

I-9. Indique su situación laboral actual:

- Jornada laboral completa
- Jornada laboral parcial
- Desocupado (por estudios)
- Desocupado
- Otra situación: indique su situación

Indique el grado de acuerdo con las siguientes afirmaciones:

AFIRMACIÓN	MUY DE ACUERDO	BASTANTE DE ACUERDO	POCO DE ACUERDO	NADA DE ACUERDO
I.10 Cuento con amistades que me prestarían ayuda si me encuentro con un problema.	☐	☐	☐	☐
I-11 Si lo necesito, encontraré ayuda de la asistente social.	☐	☐	☐	☐
I-12 Si lo necesito, mis vecinos me prestarán ayuda.	☐	☐	☐	☐

AFIRMACIÓN	MUY DE ACUERDO	BASTANTE DE ACUERDO	POCO DE ACUERDO	NADA DE ACUERDO
I-13 Si lo necesito, existen entidades sociales (como Cruz Roja, Caritas y otras) que me prestarán ayuda.	☐	☐	☐	☐

K) MEDIDA ACTUAL

Las preguntas que prosiguen se refieren a **su medida actual**.

K-2 Indique la fecha en que **empezó a cumplir** su medida actual

Haga clic aquí o pulse para escribir una fecha.

K-3 Indique la fecha en que **crea que finalizará de cumplir** su medida actual

Haga clic aquí o pulse para escribir una fecha.

K-3. ¿Ha estado en prisión preventiva por la presente condena?

Sí

No

K-4. ¿Cuál es el delito principal que ha dado lugar a esta medida?

Seguridad vial

Hurto

Robo con fuerza

Robo con violencia

Tráfico de drogas

Violencia con la pareja

Lesiones

Libertad sexual

Otro: Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

A continuación, le queremos preguntar acerca de posibles cambios que se puedan haber producido en su vida como consecuencia del cumplimiento de la medida.

L) CAMBIOS EN SU SITUACIÓN PERSONAL, FAMILIAR Y SOCIAL

Indique por favor si el cumplimiento de la medida ha incidido en los siguientes aspectos:

Aspecto	Ha mejorado gracias al cumplimiento de la medida	No se ha visto afectado por el cumplimiento de la medida	Ha empeorado por el cumplimiento de la medida
L-1. Mi bienestar personal	☐	☐	☐
L-2. La relación con mi pareja (contestar si se tiene pareja)	☐	☐	☐
L-3. La relación con el resto de mi familia	☐	☐	☐
L-4. La relación con mis amigos	☐	☐	☐
L-5. Mi situación laboral	☐	☐	☐
L-6. Mi situación económica	☐	☐	☐
L-7. Mi relación con el vecindario	☐	☐	☐

Para finalizar este cuestionario le queríamos preguntar sobre cómo cree que le irán las cosas al acabar su medida.

M) FUTURO

M-1. ¿Cree que volverá a cometer la conducta por la que fue condenado?

- Muy probable
- Bastante probable
- Poco probable
- Nada probable.

M-2. ¿Cree que volverá a ser condenado por un delito distinto?

- Muy probable
- Bastante probable
- Poco probable
- Nada probable.

M-3. ¿Se ve con capacidad de encarrilar su futuro?

- Ninguna
- Poca
- Bastante
- Mucha

¡HA FINALIZADO!

Por favor, antes de poner el cuestionario en el sobre, revise de nuevo que ha contestado a todas las preguntas. Fíjese que hay preguntas delante y detrás.

MUCHAS GRACIAS POR CONTESTAR ESTE CUESTIONARIO

9.2. Annex 2: Qüestionari auto informat Principis Supervisió Efectiva (*Core Correctional Practice*)

- Lea cada declaración cuidadosamente y al responder las preguntas, piense en la relación que tiene con su delegado/a o referente.
- Para cada declaración, complete si considera que esa afirmación describe o no la relación con su delegado/a o referente, en donde 1 es “nunca” y 7 es “siempre”.
- Escriba un valor entre 1 y 7.
- (Este cuestionario auto informado corresponde a al apartado de preguntas D del cuestionario utilizado para el proyecto).

Uso efectivo de la autoridad: el usuario ve al delegado/a o referente como una persona que **juza sus acciones y no a él como persona**. Lo considera una persona que es directa y específica en sus demandas y deja en **claro** cuáles son las **consecuencias** por no cumplir con lo esperado. En definitiva, el delegado/a o referente usa un enfoque firme pero justo, **guiando de manera respetuosa** al usuario.

Afirmación	Me siento identificado
1. Me siento estigmatizado por mi delegado/a o referente por el delito que he cometido.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
2. Mi delegado/a o referente me ha explicado claramente cuál es su función dentro de mi cumplimiento de condena.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
3. Mi delegado/a o referente me explica claramente qué es lo espera que yo haga para cumplir los objetivos de nuestras reuniones.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

Afirmación	Me siento identificado
4. Mi delegado/a o referente se asegura de que entiendo lo que ha explicado.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
5. Mi delegado/a o referente me hace participar y dar mis opiniones a la hora de tomar decisiones.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
6. Mi delegado/a o referente toma en consideración mi punto de vista de las cosas y toma en cuenta mis problemas.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
7. Mi delegado/a o referente me ha explicado claramente las consecuencias de los errores que puedo cometer o que he cometido.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
8. Cuando mi delegado/a o referente me explica, lo hace de una manera calmada y tranquila.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
9. Mi delegado/a o referente es respetuoso para indicarme lo que él considera lo mejor para mí, aun cuando haya cometido errores o haya violado algún aspecto de mi medida de cumplimiento.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
10. Mi delegado/a o referente en ocasiones tiene que mostrarse firme en sus decisiones, pero aplica las reglas de manera justa.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
11. Cuando no cumplo algunas de mis obligaciones, mi delegado/a o referente me lo reprocha, pero atiende a mis circunstancias individuales para evitar que suceda en el futuro.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

Afirmación	Me siento identificado
12. Confío en mi delegado/a o referente, le puedo explicar mis progresos y dificultades en el cumplimiento.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
13. Considero que mi delegado/a o referente destaca los aspectos positivos de mi conducta por encima de los negativos	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

II. Modelado y refuerzo pro-social: El usuario ve en el delegado/a o referente un **modelo de conducta** al cual seguir, sintiendo que este principalmente lo **alienta** cuando se comporta de manera adecuada y no sólo lo castiga por errores que comete.

Afirmación	Me siento identificado
1. Mi delegado/a o referente se comporta de manera respetuosa durante las sesiones.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
2. Cuando tengo conductas adecuadas o cuando mejoro, mi delegado/a o referente me recuerda los beneficios de mantener esa conducta.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
3. *Siento que mi delegado/a o referente me regaña constantemente cuando me equivoco.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

Afirmación	Me siento identificado
4. Cuando estoy en una situación que me puede generar problemas, mi delegado/a o referente me plantea los riesgos y consecuencias y me motiva a continuar por el buen camino.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
5. Cuando he tomado buenas decisiones, mi delegado/a o referente me alienta a continuar de esa manera.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
6. Mi delegado/a o referente me ayuda a entender qué cosas han contribuido a mis problemas legales (drogas, alcohol, rabia, mi actitud, etc.).	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
7. Mi delegado/a o referente es un modelo positivo a seguir para mí.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
8. Mi delegado/a o referente me ayuda a pensar en mi comportamiento.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

III. Resolución de problemas: El usuario siente que el delegado/a o referente **toma en consideración los problemas que son importantes para él y le ayuda a buscar soluciones para los mismos.** El usuario considera que su delegado/a o referente le indica cuando su conducta mejora y cómo seguir avanzando en su proceso de cumplimiento, lo que le indica al usuario paso a paso cómo avanza su proceso.

Afirmación	Me siento identificado
1. Mi delegado/a o referente me enseña cómo evitar personas o situaciones que me pueden meter en problemas.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
2. Mi delegado/a o referente me dice que cosas debo mejorar para cumplir con los objetivos.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
3. Mi delegado/a o referente se interesa por los motivos que me llevaron a delinquir.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
4. El delegado/a o referente toma en cuenta mi opinión con respecto a mis problemas.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
5. Mi delegado/a o referente se ha dado cuenta de cuáles son mis problemas reales.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
6. Mi delegado/a o referente me ayuda a resolver mis problemas.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
7. Mi delegado/a o referente me enseña cosas que son útiles en mi vida diaria.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

IV. Uso efectivo de los recursos comunitarios: el usuario considera que el delegado/a o referente lo ha contactado con servicios, organizaciones, fundaciones, ONGs que lo pueden ayudar en diversos aspectos de acuerdo con sus necesidades

Afirmación	Me siento identificado
1. Mi delegado/a o referente sabe dónde puedo conseguir ayuda para resolver mis problemas, por ejemplo, para hacer un curso o programa.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

Afirmación	Me siento identificado
2. Mi delegado/a o referente me explica los beneficios que puedo tener si acepto la ayuda externa	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

V. Factores de relación: el usuario valora positivamente la relación que ha establecido con su delegado/a o referente, caracterizando esta relación como una relación de aprecio y confianza.

Afirmación	Me siento identificado
1. Mi delegado/a o referente cree que puedo cambiar.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
2. Mi delegado/a o referente se preocupa por mí y mi situación.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
3. Tengo una buena relación con mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
4. Siento que puedo confiar en mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

- **Empatía:** El usuario visualiza que su delegado/a o referente tiene la capacidad de comprenderlo y tomar en consideración sus sentimientos.

Afirmación	Me siento identificado
1. Mi delegado/a o referente me escucha.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
2. Mi delegado/a o referente me entiende.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

Afirmación	Me siento identificado
3. Mi delegado/a o referente tiene en cuenta mis sentimientos.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
4. Mi delegado/a o referente es capaz de ponerse en mi lugar.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

- Congruencia/ Autenticidad: el usuario percibe a su delegado/a o referente como una persona honesta en su relación con él, mostrándose como una persona auténtica y congruente con sus propias emociones.

Afirmación	Me siento identificado
1. Siento que mi delegado/a o referente es sincero conmigo, aun cuando se enoja.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
2. Mi delegado/a o referente es sincero conmigo tanto para decirme lo que he hecho bien como lo que he hecho mal.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
3. Mi delegado/a o referente dice lo que siente y piensa.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
4. Mi delegado/a o referente está cómodo en mi presencia.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
5. Mi delegado/a o referente hace lo que dice que hará.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

- Calidez: el usuario ve a su delegado/a o referente como una persona que lo acepta y apoya, es decir, el usuario se siente comprendido por su

delegado.

Afirmación	Me siento identificado
1. Me es fácil comunicarme con mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
2. Mi delegado/a o referente me apoya.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
3. Me siento cómodo hablando con mi delegado/a o referente.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

- Preocupación: el usuario ve a su delegado/a o referente como una persona que le importa el futuro del usuario.

Afirmación	Me siento identificado
1. A mi delegado/a o referente le importa mi futuro.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
2. Mi delegado/a o referente me presta atención.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.
3. Mi delegado/a o referente está pendiente de mi caso.	Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

9.3. Annex 3: Full explicatiu per als participants

GRUPO DE INVESTIGACIÓN DEL DESISTIMIENTO DEL DELITO Y POLÍTICAS DE REINSERCIÓN

PROYECTO "SUPERVISIÓN EN LIBERTAD"

¿QUIÉNES SOMOS?

El equipo está integrado por investigadores de la Universidad Autónoma de Barcelona que llevamos años estudiando sobre el impacto que tienen las medidas penales en la rehabilitación y reinserción de las personas que las experimentan.

EL PROYECTO

El proyecto "Supervisión en libertad" quiere conocer los efectos que tiene en sus usuarios experimentar una medida de Trabajo en Beneficio de la Comunidad.

¿POR QUÉ NECESITAMOS SU PARTICIPACIÓN?

Nuestro objetivo como grupo de investigación es que las medidas penales sean realmente útiles para la rehabilitación y la reinserción de las personas que las cumplen. Pero para alcanzar este objetivo debemos saber qué impacto tienen estas medidas en las personas que las experimentan. Sólo con este conocimiento podemos saber la realidad de las medidas y, en su caso, proponer reformas para que cumplan mejor estos objetivos.

¿QUÉ COLABORACIÓN PEDIMOS?

Pedimos a unas personas, seleccionadas de manera aleatoria, que estén cumpliendo una medida de Trabajo en Beneficio de la Comunidad, que participen en la investigación. Para ello deben contestar a un cuestionario en el que les preguntamos sobre las siguientes cuestiones: 1) Datos demográficos; 2) Circunstancias personales y familiares en la infancia; 3) Relación con su delegado/a; 4) Infracciones durante el cumplimiento de la medida; 5) Cumplimiento de obligaciones durante la medida; 6) Trayectoria educativa y laboral; 7) Uso de sustancias; 8) Situación familiar y social durante la medida; 9) Relación con la justicia; 10) Condena actual; 11) Cambios en su situación personal, familiar y social durante la condena; 12) Autopercepción personal.

Este cuestionario requiere aproximadamente de unos 40 minutos para ser contestado

PRINCIPIOS ÉTICOS

Para poder participar en la investigación deberemos de nuevo explicarle en qué consiste y Usted deberá firmar un documento en el que indica que consiente en participar.

Nuestra investigación no recoge ningún dato de identificación personal. Se trata de un cuestionario anónimo. De esta manera garantizamos que Usted pueda contestar con la máxima sinceridad. Al acabar el cuestionario lo pondrá en un sobre en blanco y lo depositará en una caja.

Para compensarle por su tiempo con nosotros, podemos disponer de una cantidad de 10€ para Usted.

9.4. Annex 4: Consentiment informat

CONSENTIMIENTO INFORMADO

El grupo de investigación en “Desistimiento del delito y políticas de Reinserción”, de la Universidad Autónoma de Barcelona, está llevando a cabo el estudio “Supervisión en libertad”, con el objetivo de conocer si las medidas penales que se cumplen en la comunidad son útiles para la rehabilitación y la reinserción de las personas que las experimentan.

Para llevar a cabo este estudio se solicita la cooperación de una muestra de usuarios de estas medidas que deberán contestar a un cuestionario en el que en el que son preguntados sobre las siguientes cuestiones: 1) Datos demográficos; 2) Circunstancias personales y familiares en la infancia; 3) Relación con su delegado/a o referente; 4) Infracciones durante el cumplimiento de la medida; 5) Cumplimiento de obligaciones durante la medida; 6) Trayectoria educativa y laboral; 7) Uso de sustancias; 8) Situación familiar y social durante la medida; 9) Relación con la justicia; 10) Condena actual; 11) Cambios en su situación personal, familiar y social durante la condena; 12) Percepción de futuro. Completar el cuestionario requiere un tiempo medio de unos 40 minutos.

Nuestra investigación no recoge ningún dato de identificación personal. Se trata de un cuestionario anónimo. De esta manera garantizamos que Usted pueda contestar con la máxima sinceridad. Al acabar el cuestionario lo pondrá en un sobre en blanco que se le facilitará y lo pondrá en una caja.

Usted puede recibir cualquier información sobre los resultados del estudio dirigiéndose al Investigador Principal cuyos datos constan al final.

Los participantes serán compensados con 10€ por los gastos ocasionados para desplazarse al lugar del estudio.

Declaro que

- He leído la información sobre el proyecto de investigación y he tenido la

oportunidad de hacer preguntas.

- Estoy de acuerdo con participar voluntariamente en la investigación y he recibido una copia de este consentimiento.

Firma: Feu clic o toqueu aquí per escriure text.

Nombre del participante: Investigador responsable: José Cid Moliné

Departamento de Ciencia Política y Derecho Público

Universidad Autónoma de Barcelona (08193, Bellaterra, Cerdanyola del Vallès)

Barcelona.